

ANALIZA

RYNKU

TURYSTYCZNEGO

MEKSYKU

Dominika Drozdowska

ORT1 /IV rok

SPIS TREŚCI

WSTĘP

ROZDZIAŁ I -MEKSYK – PODSTAWOWE INFORMACJE

1. Wprowadzenie

1.1 Położenie

1.2 Podział administracyjny

1.3 Klimat

1.4 Ludność

1.5 Ustrój

1.6 Gospodarka

2. Warunki rozwoju turystyki

2.1 Regiony koncentracji ruchu turystycznego oraz atrakcje turystyczne

2.2 Dostępność komunikacyjna .

ROZDZIAŁ II- RYNEK RECEPCJI TURYSTYCZNEJ

1. Rynek Meksyku jako część regionu /subregionu w międzynarodowym ruchu turystycznym

2. Liczba przyjazdów do danego kraju,

3. Kierunki z których przyjeżdżają turyści,

4. Profile turystów,

5. Cele przyjazdów,

6. Długość pobytu

7. Miejsca zakwaterowania,

8. Dochody z turystyki przyjazdowej,

ROZDZIAŁ III- RYNEK EMISJI TURYSTY

1. Wyjazdy krajowe Meksykaninów
2. Wyjazdy zagraniczne Meksykaninów

RODZIAŁ IV ZNACZENIE RYNKU TURYSTYCZNEGO MEKSYKU DLA POLSKI

1. Przyjazdy Meksykaninów do Polski
2. Wyjazdy Polaków do Meksyku

ROZDZIAŁ V

1. Podsumowanie
2. Bibliografia
3. Spis map, tabel, rysunków i wykresów.

WSTĘP

Nad wyborem tematu mojej pracy zaliczeniowej praktycznie nie musiałam się zastanawiać. Od dawna fascynuje mnie kultura Ameryki Środkowej. Myślę, że Meksyk jest jednym z państw, które najbarwniej oddają jej piękno i bogactwo kultury. Dlatego, też mój wybór padł na właśnie na ten piękny kraj. Myślę, że jego wyjątkowość doskonale oddaje zdani zaczerpnięte z jednego z przewodników:

Meksyk - raj dla miłośników nieujarzmionej natury - to kraj kontrastów: pustynie i lasy tropikalne, góry i malownicze wioski... Tu każdy znajdzie coś dla siebie.¹

Ten magiczny kraj zachwyca przede wszystkim imponującym, unikalnym charakterem tworzonym przez bogatą kulturę i historię. To miejsce idealne zarówno dla spragnionych relaksu na rajskich plażach, jak i tych, którzy nad plażowanie przedkładają kontemplację kultury i sztuki. Meksyk urzeka pięknem krajobrazu tworzonym przede wszystkim poprzez płaskowyże porośłe fantastycznymi kaktusami, przykryte śniegiem wierzchołki wulkanów, zielone tropikalne lasy, piękne lagunowe jeziora, wodospady oraz monumentalne łańcuchy górskie. Specyficznego charakteru nadają temu państwu kontrasty, widoczne niemal na każdym kroku. Z jednej strony maleńkie osady, z drugiej miasto Meksyk - największa aglomeracja na świecie, gwarne kurorty i miasta-widma, z jednej pustynie, z drugiej tropikalne lasy.... Przykładów można by wymieniać wiele... Tę cudowną krainę, w której łączą się dwa światy – Indian i hiszpańskich konkwistadorów – trudno ogarnąć, a tym bardziej opisać: pachnie wolnością, smakuje tequilą, brzmi muzyką kapel, kusi bujnością natury, mieni się kolorami...²

W niniejszej pracy postaram się przedstawić jak wyglądał i jaki jest obecnie stan rynku turystycznego Meksyku, a także wykazać, że turystyka w tym państwie jest „motorem” całej gospodarki. Źródła informacji zaczerpnę z kilku pozycji książkowych, przewodników, a także atlasów i stron internetowych.

¹ Źródło: *Podróże marzeń, Meksyk*, Biblioteka Gazety Wyborczej, Warszawa 2005, s.19

² Źródło: *Praca zbiorowa, MEKSYK, wyd. Baedeker*, Warszawa 2008, s.11

ROZDZIAŁ I -MEKSYK – PODSTAWOWE INFORMACJE

1.1 Położenie

Meksyk jest dużym krajem o powierzchni prawie 2 mln km² położonym w Ameryce Łacińskiej. Odległość między dwoma krańcowymi punktami kraju, Tijuaną na północnym zachodzie i Cancunem na południowym wschodzie, wynosi w linii prostej prawie 3500 km, a drogą ok. 4600 km(...) Meksyk tworzy łuk z północnego zachodu na południowy wschód, zwęża się przy przesmyku Tehuantepec na południu, a następnie ciągnie się dalej na północny wschód do półwyspu Jukatan. Od zachodu i południa oblewa go Ocean Spokojny. Zatoka Kalifornijska (nazywana także Morzem Cortésa) wcina się między ląd stały a Półwysep Kalifornijski, najdłuższy półwysep na świecie (1300 km), który tworzą góry, pustynie, równiny i plaże. Na wschodzie, od granicy z USA aż do północno-wschodniego krańca półwyspu Jukatan, Meksyk oblewają wody Zatoki Meksykańskiej. Wschodnia część półwyspu zwrócona jest w stronę Morza Karaibskiego. Granica Meksyku i USA liczy 3326 km. Jej wschodni odcinek stanowi Rio Bravi del Norte (..). Od południa i południowego wschodu Meksyk graniczy z Gwatemalą (926 km) i Belize (250 km).³

MEKSYK

Rys 1 Położenie Meksyku

Źródło: <http://pl.wikipedia.org/>

1.2 Podział administracyjny

³ Źródło: John Noble, Wayne Bernhardson, Tom Brosnahan i inni „MEKSYK” wyd. Pascal, Bielsko-Biała 1999 r. s 39-40

Tab 1 Podział administracyjny Meksyku

Podział administracyjny Meksyku			
Stan	Ludność w tys. (2005)	Powierzchnia ^a w tys. km ²	Ośrodek administracyjny
Aguascalientes	1 051	5,5	Aguascalientes
Campeche	755	50,8	Campeche
Chiapas	4 316	74,2	Tuxtla Gutiérrez
Chihuahua	3 369	244,9	Chihuahua
Coahuila	2 438	150,0	Saltillo
Colima	609	5,2	Colima
Durango	1 461	123,2	Durango
Dystrykt Federalny Meksyk	8 659	1,5	Meksyk
Guanajuato	4 955	30,5	Guanajuato
Guerrero	3 268	64,3	Chilpancingo
Hidalgo	2 380	20,8	Pachuca
Jalisco	6 718	80,8	Guadalajara
Jukatan	1 782	38,4	Mérida
Kalifornia Dolna Południowa	486	73,5	La Paz
Kalifornia Dolna Północna	3 009	69,9	Mexicali
Meksyk	14 884	21,4	Toluca
Michoacán	4 110	59,9	Morelia
Morelos	1 706	5,0	Cuernavaca
Nayarit	945	27,0	Tepic
Nuevo León	4 181	64,9	Monterrey
Oaxaca	3 661	94,0	Oaxaca
Puebla	5 612	33,9	Puebla
Querétaro	1 603	11,5	Querétaro
Quintana Roo	1 139	50,2	Chetumal
San Luis Potosí	2 409	63,1	San Luis Potosí
Sinaloa	2 661	58,3	Culiacán
Sonora	2 378	182,1	Hermosillo
Tabasco	2 072	25,3	Villahermosa
Tamaulipas	3 021	79,4	Ciudad Victoria
Tlaxcala	1 061	4,0	Tlaxcala
Veracruz	7 084	71,7	Jalapa Enríquez

Źródło; <http://encyklopedia.pwn.pl/>

Mapa 1. Meksyk- mapa kraju

Źródło: <http://przewodnik.onet.pl>

1.3 Klimat

Położenie między dwoma oceanami i duże różnice wysokości (dwie trzecie powierzchni kraju to płaskowyże leżące na wysokości od 1000 do 2500 m n.p.m.) sprawiają, że w Meksyku występuje kilka odmiennych stref klimatycznych. Ogólnie można przeprowadzić następujący podział: 1. Tierra cali ente (klimat gorący obejmujący niziny i niższe partie gór do wysokości 800 m n.m.p.) ze średnią temperaturą roczną powyżej 25 C i względnie wysoką wilgotnością powietrza (stany: Tabasco, Jukatan, Chiapasm Quintana, Roo). 2. Tierra temp lada (wilgotny, umiarkowany klimat obejmujący tereny położone na wysokości od 800 do 1500 m n.p.m.) ze średnią temperaturą roczną w granicach 18-20 C (większość stanów, choć zdarzają się odstępstwa od tej normy) 3. Tierra fra (chłodny klimat na terenach położonych najwyżej 1800 m n.p.m) ze średnią temperaturą roczną 15 C, chłodną zimą i przyjemnie ciepłym latem oraz dużymi różnicami temperatur między nocą i dniem (na przykład miasto Meksyk i Chiapas). Pora deszczowa rozpoczyna się w maju/czerwcu i trwa do września/października, w zależności od danego regionu n.p.m.⁴

Tab 2 Klimat w Meksyku

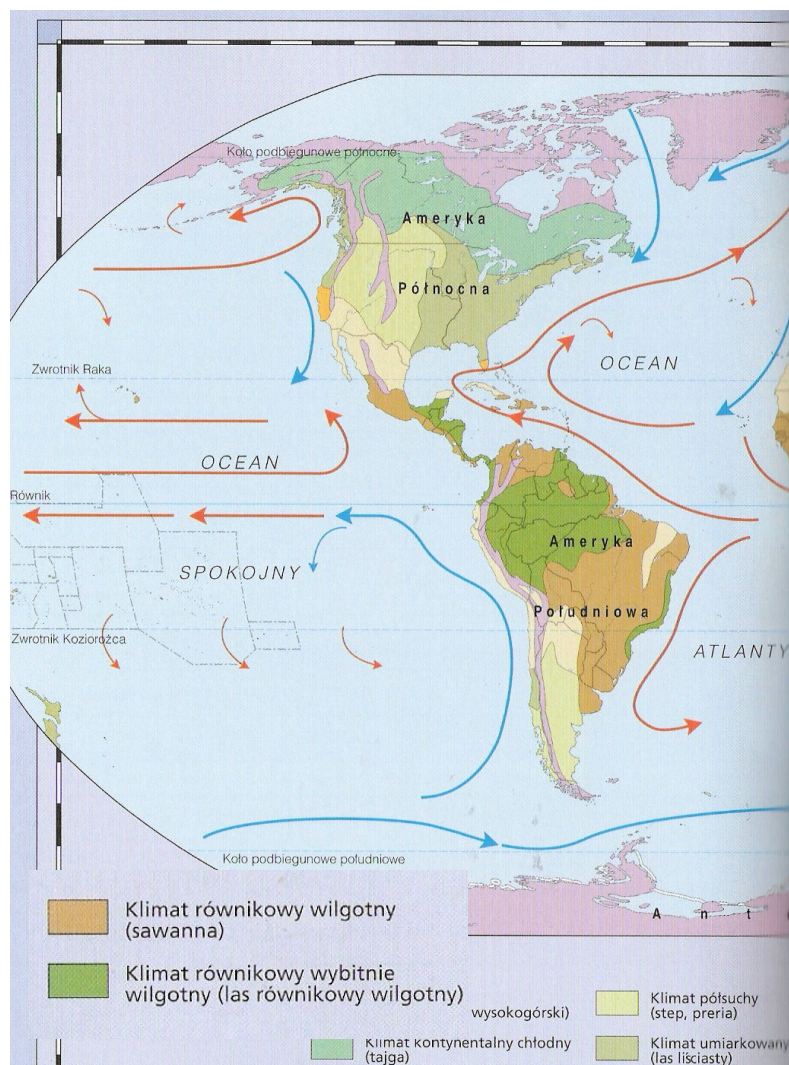
⁴ Źródło: Dr Heinz Vestner, *Meksyk*, wyd. GeoCenter International, Warszawa, 1995 s. 238

Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
temperatura w dzień	27	28	29	31	33	32	32	32	32	31	28	27
wilgotność powietrza %	53	48	46	41	49	62	63	65	67	64	55	53
temperatura wody	25	25	26	27	28	28	28	28	28	28	27	26
godziny słońca dziennie	6	6	7	7	8	7	7	7	6	6	6	6
dni deszczowych w mc	5	3	3	4	8	14	15	15	15	11	6	5

Źródło: <http://www.odyssei.com/pl/weather/meksyk.php>

Klimat Meksyku jest bardzo zróżnicowany. Na obszarach leżących na północ od Zwrotnika Raka dominuje klimat zwrotnikowy kontynentalny: suchy na Wyżynie Meksykańskiej oraz w północnej części Sierra Madre Wschodnia i skrajnie sucha na Półwyspie Kalifornijskim i w Sierra Madre Wschodniej. Poza obszarami górskimi średnie roczne sumy opadów atmosferycznych nie przekraczają granicy 500 mm. Pora deszczowa przypada na okres letni, a w północnej Kalifornii na okres zimowy. Na południu od zwrotnika spotyka się odmiany klimatów okołorównikowych: podrównikowy wilgotny (Kordylera Wulkaniczna, Jukatan), podrównikowy suchy (południowa część Sierra Madre Wschodniej) oraz równikowy wybitnie wilgotny (Chiapas). Na terenach górskich mamy do czynienia z piętrami klimatycznymi.⁵

⁵ Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Popularna Encyklopedia Powszechna. Kontynenty i Państwa - Afryka*. Grupa Wydawnicza Bertelsmann. Warszawa 2000

Mapa 2: Podział na sfery klimatyczne świata

Źródło: *Podręczny atlas świata, Świat książki*, Warszawa, 2001, s.132-133

1.4 Ludność

Tab 3. Ludność Meksyku

Liczba	109 955 400
Struktura wiekowa	0-14 lat: 29,6% (mężczyźni 16619995, kobiety 15936154); 15-64 lat: 64,3% (mężczyźni 34179440, kobiety 36530154); 65 lat i więcej: 6,1% (mężczyźni 3023185, kobiety 3666472)
Przyrost naturalny	1,14%
Kobiety	51,1%
Mężczyźni	48,9%

Śmiertelność niemowląt (liczba zgonów na 1000 urodzeń)	19,01
Średnia życia całej populacji	75,84 lat
Średnia życia kobiet	78,78 lat
Średnia życia mężczyzn	73,05 lat
Analfabetyzm	9%
Analfabetyzm kobiet	10,4%
Analfabetyzm mężczyzn	7,6%
Grupy etniczne	Metysi (pochodzenia indiańsko-hiszpańskiego) 60%, Indianie lub z przewagą krwi indiańskiej 30%, biali 9%, inni 1%
Grupy wyznaniowe	katolicy 76,5%, protestanci 6,3%, nieokreśleni 13,8%, bezwyznaniowi 3,1%
Języki:	hiszpański (urzędowy) języki lokalne Indian

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: <http://przewodnik.onet.pl/1246,3,info.html>

Ludność Meksyku jest rozmieszczona b. nierównomiernie; najgęściej jest zaludniona pd. część Wyż. Meksykańskiej, najrzadziej — pd. część Płw. Kalifornijskiego, płw. Jukatan i pn. część kraju; ludność miejska stanowi 73% (1991); miasta liczące ponad 1 mln mieszk. skupiają ok. 45% ludności miejskiej; zespół miejski stolicy jest największą aglomeracją świata. W rolnictwie pracuje 22% ludności zawodowo czynnej, w przemyśle, górnictwie i budownictwie — 26% (1990); bezrobotni stanowią 2,7% czynnych zawodowo. Pomiedzy 1940, a 1980 rokiem ludność Meksyku powiększyła się niemal czterokrotnie. W Meksyku mieszka około dwóch tysięcy Polaków, czyli nieporównanie mniej niż w Stanach Zjednoczonych, Kanadzie, Urugwaju czy Brazylii, tym nie mniej w wielu miejscach spotkać można polskie elementy związane z obecnością w kraju Polaków.⁶

⁶ Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Praca zbiorowa, *MEKSYK*, wyd. Baedeker, Warszawa 2008, s 47

Rozmieszczenie ludności na świecie

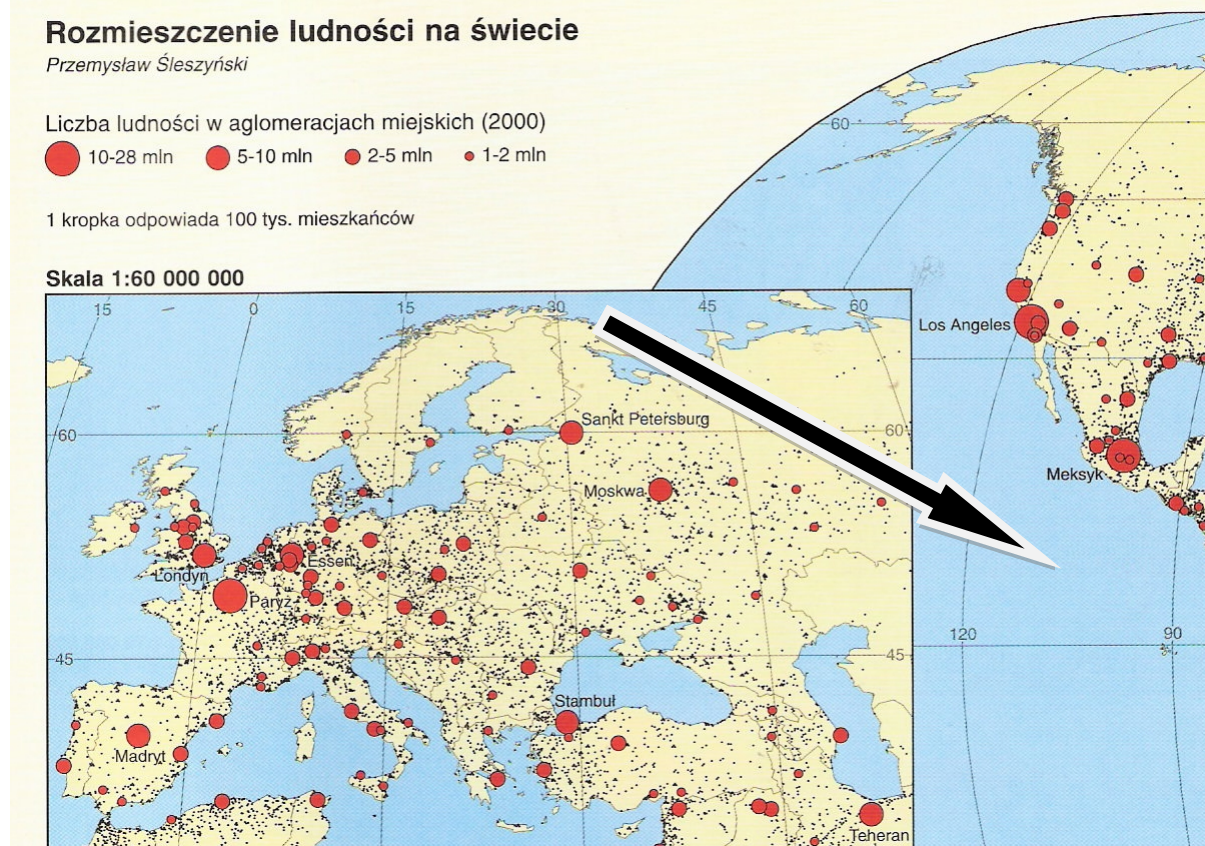
Przemysław Śleszyński

Liczba ludności w aglomeracjach miejskich (2000)

10-28 mln 5-10 mln 2-5 mln 1-2 mln

1 kropka odpowiada 100 tys. mieszkańców

Skala 1:60 000 000

Mapa 3. Rozmieszczenie ludności na świecie (Meksyk wyszczególniony strzałką)

Źródło: *Podręczny atlas świata, Świat książki*, Warszawa, 2001, s.112

1.5 Ustrój

Meksyk jest republiką związkową o systemie rządów prezydenckich. Zgodnie z konstytucją z 1917 (wielokrotnie modyfikowana) głową państwa jest prezydent, wybierany w wyborach powszechnych na 6-letnią kadencję, bez prawa reelekcji. Prezydent jest szefem rządu, którego członków mianuje i odwołuje. Ma prawo dysponowania armią na wypadek zagrożenia bezpieczeństwa kraju; ma też duże uprawnienia ustawodawcze i prawo weta w stosunku do ustaw. Władza ustawodawcza należy do 2-izbowego Kongresu, wybieranego w wyborach powszechnych. Izba Deputowanych o 3-letniej kadencji liczy 500 deputowanych, z których 300 pochodzi z wyborów większościowych (okręgi 1-mandatowe), 200 z wyborów proporcjonalnych (listy partyjne). Senat o 6-letniej kadencji liczy 128 senatorów, wybieranych w głosowaniu powszechnym, po 4 z każdego z 31 stanów i dystryktu federalnego. Między sesjami parlament jest reprezentowany przez Stały Komitet (29 członków Kongresu: 15 deputowanych i 14 senatorów). Władzę wykonawczą sprawuje

prezydent i rząd przed nim odpowiedzialny. Stany i dystrykt federalny mają duży zakres samorządności: każdy ma własną konstytucję, 1-izbowy parlament, wybierany na 3 lata i administrowany przez gubernatora wybieranego na 6 lat w wyborach powszechnych. Wymiar sprawiedliwości sprawują: Sąd Najwyższy (Suprema Corte de Justicia), sądy okręgowe i rejonowe.⁷

1.5 Gospodarka

Meksyk, przed rewolucją 1910r., kraj niemal całkowicie rolniczy, jest obecnie jednym z najbardziej uprzemysłowionych Państw Ameryki Łacińskiej, Przemysł wytwórczy skupiający się głównie w dużych miastach, zatrudnia ok. 18 % siły roboczej i wytwarza ok. ¼ produktu krajowego brutto oraz większość towarów przeznaczonych na eksport. Pojazdy motorowe, przetworzona żywność, stal, środki chemiczne, papier i tekstylia dołączyły do bardziej tradycyjnych źródeł dochodu narodowego takich jak cukier, kawa, srebro, ołów, cyn, i miedź. Do największych bogactw naturalnych Meksyku należą złoża ropy naftowej oraz złoża gazu. Połowa meksykańskiej produkcji wytwarzana jest w promieniu 150 km od miasta Meksyku. Coraz częściej większego znaczenia nabierają jednak stany północne, takie jak Nuevo León i Baja Kalifornia, których rozwój napędzany jest przez bliskość głównego rynku eksportowego- USA, oraz zlokalizowane na ich terenie maquiladoras- fabryki, do których firmy zagraniczne mogą importować surowce bez cła w celu przetwarzania lub montowania przez niedrogą siłę roboczą, a następnie reeksportować produkty gotowe. Zakłady tego typu zatrudniają ok. 600 000 Meksykanów. Przemysł górniczy, głównie źródła dochodów Meksyku w czasie kolonialnych, wciąż odgrywa dużą rolę w północnej połowie kraju i wytwarza ok. 3% produktu narodowego. Meksyk jest nadal największym na świecie producentem srebra. Około 30% zatrudnionych pracuje w sektorze usługowym, którego największą gałęzią jest przemysł turystyczny. W rolnictwie zatrudnionych jest ok. 25% czynnych zawodowo osób, ale wytwarzają one jedynie 8% produktu krajowego. 10-12% powierzchni Meksyku zajmują uprawy kukurydzy, pszenicy, ryżu i fasoli, ale kraj nadal kupuje zboża za granicą niż eksportuje. Wielkie gospodarstwa znajdują się głównie nad Zatoką Meksykańską (plantacje kawy i trzciny cukrowej), na północnym i na południowym zachodzie kraju (bydło, pszenica i bawełna) oraz w okolicznościach Bajió, na północy od stolicy (pszenica i warzywa).

⁷ Źródło: <http://encyklopedia.pwn.pl/>

Polityka gospodarcza: Salina Boom naftowy w latach 70. zachęcił Meksyk do realizacji ambitnych projektów, wymagających sporych środków finansowych. Skończyło się to zaciągnięciem ogromnego długu narodowego. W latach 1988-1994, za rządów prezydenta Salinas, dług został rozłożony, prowadzono politykę oszczędnościową. W tym samym czasie poziom inflacji obniżył się o ponad 100% do poniżej 10% rocznie. Na początku lat 90. można było zauważyć w Meksyku ponowny wzrost gospodarczy. Największym sukcesem Salina było doprowadzenie do podpisania Północnoamerykańskiego Układu Wolnego Handlu (NAFTA), który wszedł w życie 1 stycznia 1994r. NAFTA stopniowo znosi ograniczenia w handlu i inwestycje pomiędzy USA, Meksykiem i Kanadą. Pod koniec 1993r. polityka prezydenta była generalnie postrzegana jako sukces, przynajmniej przez klasę wyższą i średnią. Jednak wybuch powstanie zapatystów w 1994r. zwrócił uwagę na rozdzźwięk pomiędzy bogatymi i biednymi. Pod koniec 1994r. i w 1995r. nastąpił gwałtowny spadek wartości peso. Zagraniczne inwestycje, które na początku lat 90. płynęły do Meksyku szerokim strumieniem, zmieniały się w roku 1994 w cienką strugę, częściowo z powodu wzrostu stóp procentowych USA, a także w wyniku obaw, że peso wyrówna do dolara amerykańskiego w ramach antyinflacyjnego programu Salinas, było zbyt drogie. Rząd musiał wydawać coraz więcej z rezerw zagranicznych, aby wspierać peso. Dewaluacja, która miała nastąpić była spadkiem jaki Salina pozostawił swojemu następcy. W sytuacji, kiedy rezerwy zagraniczne zostały niemal wyczerpane, Meksyk nie był w stanie utrzymać kursu peso nawet na nowo ustalonym poziomie (4 pesos=1 dolar; dewaluacja o 15%) i waluta została uwolniona, by osiągnąć swój własny poziom. Peso spadło niemal do poziomu 8:1 \$ i Meksyk musiał zwrócić się o wielomiliardowy pakiet kredytowy, udzielonym mu ramach pomocy przez USA, Kanadę i międzynarodowe organizacje finansowe. Rząd poniósł podatki i stopy procentowe, ograniczył wydatki oraz zapowiedział prywatyzację wielu sektorów przemysłu. Ceny skoczyły, spadła produkcja i stopa życiowa, ponad 1,5 miliona ludzi straciło pracę, wzrosła przestępczość, kredytobiorcy wszelkiego rodzaju stanęli obliczom obliczu wyniszczających długów. Zaostrzone środki wprowadzone przez rząd oraz udane zgromadzenie kapitału na rynku prywatnym, a także ułatwienie dla eksportu za strony NAFTA i tanie peso - przyczyniło się do zadziwiająco szybkiego przezwyciężenia kryzysu Meksyku. W 1996r. produkcja zaczęła znowu rosnąć, a bezrobocie, według oficjalnych danych, spadło. Do połowy 1997r. wzrost cen został ograniczony do ok. 20% rocznie. Jednak dla większości mieszkańców kraju zaostrzono środki wprowadzone przez rząd oznaczające mniej pieniędzy na podstawowe potrzeby. W jednym z opracowań dotyczących 1997r. stwierdzono, że ponad 1/5 mieszkańców Dystryktu Federalnego żyje w

skrajnej nędzy, na marginesie minimum socjalnego, socjalnego dalszego 2/3 ledwo jest w stanie zarobić na materialne potrzeby. Minimalna płaca w 1997r. wynosiła zaledwie 3\$ dziennie. Tyle otrzymuje wiele osób, wykonujących proste prace-niewielu robotników, którzy zarabialyby na przykład dwukrotność tej sumy. Miliony ludzi pracują w tzw. Nieoficjalnej gospodarce: są to uliczni domokrażcy, połykacze ognia, prezentujących swe umiejętności przy światłach ulicznych, uliczni grajkowie, pracownicy domowi, przestępcy-każdy, kto zarabiał na życie, a nie jest oficjalnie zarejestrowany i nie musi płacić podatków. Jeszcze przed kryzysem peso niemal 1/3 mieszkańców Meksyku pracowała w szerej strefie, a do tego czasu liczba ta jeszcze wrosła. Niewielu z tych ludzi zarabia więcej, niż wynosi płaca minimalna. Równocześnie w związku z wysokim wskaźnikiem przyrostu naturalnego co roku ponad miliony osób wchodzi w wiek produkcyjny.⁸ Głównymi kontrahentami handlowymi Meksyku są przede wszystkim Stany Zjednoczone, Wielka Brytania, Japonia, Francja, Szwecja i Włochy.⁹

2.Warunki rozwoju turystyki

2.1 Regiony koncentracji ruchu turystycznego oraz główne atrakcje turystyczne

Od Rio Bravo do Jukatanu- w tym przedziale mieści się cały Meksyk. Jednak ogrom atrakcji ukrytych na terenie tego obszaru jest zbyt duży aby zwiedzić je w ciągu jednych wakacji. Dlatego zwiedzając ten kraj dobrze jest skupić się tylko na jednym regionie. Zwiedzać powinno się według jakiegoś klucza (architektura, fauna i flora) albo po prostu nastawić się na wypoczynek w którymś z fenomenalnych kurortów.

Na terenie Meksyku można wydzielić osiem regionów turystycznych: Środkowy, Środkowo-Zachodni, Południowo-Pacyficzny, Chiapas, półwysep Jukatan, Zatoka Meksykańska, Północny, Kalifornijski.

***Region-Chiapas**

Jest to rejon górzysty, silnie zalesiony. Słynie z wyjątkowych krajobrazów i zmiennego

⁸ Źródło: John Noble ,Wayne Bernhardson, Tom Brosnahan i inni „MEKSYK” wyd. Pascal , Bielsko- Biała 1999 r, s. 48-49.

⁹ Źródło: Marcin Rościszewski, *Geografia Świata*, Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1992, s.483

klimatu- niektórych zakątkach pada przez cały rok. Kraina ta leży w południowo-wschodniej części Meksyku. Centralna część to pasma Sierra Madre de Chiapas i Centralna Wyżyna Chiapas, rozdzielone Doliną Centralną. Na wybrzeżu liczne kąpieliska: Puerto Arista, Puerto Madero, Paredón. Na rzece Balsas znajduje się jedna z największych hydroelektrowni kraju - El Infiernillo. W północno-zachodniej części regionu zachowały się ruiny dużych ośrodków miejskich: Palenque (centrum kultury i kultu religijnego, który tworzą wzniesione pomiędzy VII a XII w. pałace, świątynie usytuowane na piramidach, plac do rytualnej gry w piłkę, oraz resztki akweduktu), Bonampak (zespół obiektów kultowych, których największą osobliwością są malowidła naścienne z VIII w.), Piedras Negras, Yaxchilan. Z okresu osadnictwa hiszpańskiego miasta regionu zachowały kilka interesujących zabytków, jak katedra (XVI w.) w San Cristóbal de Las Casas, czy mudejarowa zabudowa w Chiapa de Corzo.

*Półwysep-Yukatan

Państwo Meksyk, rozciągające się wzdłuż wybrzeża Zatoki Meksykańskiej, przypomina kształtem haczyk- swoistą przynętę na turystów, którzy przyciągani są przez karaibskie plaże. Region ten, obejmuje stany Campeche, Quintana Roo i Yukatan, jest równiną urozmaiconą łańcuchem wzgórz. Na przeważającej części obszaru naturalną szatę roślinną tworzą trawy i suchorosty. Na południu występują wiecznie zielone lasy, typu selwy. Wzdłuż wschodniego wybrzeża ciągną się rafy koralowe, etole i niewielkie wyspy. Na dwóch z nich - Cozumel i Mujeres - zlokalizowano nowoczesne kąpieliska morskie, które, otoczone strefą płytkiego morza, stanowią jeden z bardziej ekskluzywnych rejonów turystycznych Meksyku. Ponadto ważnymi ośrodkami na wybrzeżu karaibskim są: Canciín, Tulum i Chetumal. W przeszłości Yukatan był miejscem, gdzie apogeum rozwoju osiągnęła kultura Majów. W okresie tzw. Nowego Imperium (X-XV w.) wzniesiono tu szereg miast i centrów kultu religijnego: Mayapan, Chichen Itza, Uxmal, Kabah, Sayil i wiele pomniejszych. Szczególnie ważny był - znakomicie po dziś dzień zachowany - zespół miejski Chichen Itza, którego budowę rozpoczęto ok. IX w. Najokazalszą budowlą jest tam dziewięcioczęłowa piramida, mieszcząca na szczycie sanktuarium Kukulkana. Od wschodu przylega do niej świątynia Wojowników, zawierająca w swojej konstrukcji liczne elementy tolteckie. Innymi obiektami są: obserwatorium astronomiczne El Caracol, pałace - Casa de las Aguilas i Casa de las Monjas - oraz jedenaście stadionów do gry w piłkę.

*Region-Zatoki-Meksykańskiej

Najbardziej zielony ze stanów Meksyku słynie z wielu atrakcji- najwyższy szczyt,

najwspanialsze zabytki, najlepsze muzeum w kraju. iRegion ten, położony na nizinie nadbrzeżnej, ciągnie się od granicy ze Stanami Zjednoczonymi po ujście rzeki Grijalva. Rzeki Tamesi i Panuco dzielą go na część północną - suchą, oraz południową - pokrytą sawannami, wilgotnymi lasami i bagnami. Jest to obszar intensywnego rolnictwa tropikalnego, gdzie od czasów kolonialnych uprawia się trzcinę cukrową, owoce cytrusowe, a na południu również kakao i banany. Wzdłuż wybrzeża ciągną się liczne laguny i jeziora przybrzeżne, zajmujące łącznie 3,4 tys. km². Miasta regionu uformowały się głównie jako ośrodki portowe, pełniąc również funkcję wypoczynkową. Do największych kąpielisk położonych na wybrzeżu zatoki należą: Veracruz, Tecolutla, Tampico. Veracruz, jeden z najważniejszych portów założonych przez Hiszpanów w Ameryce, budowany był od 1520 r. Centrum miasta, otoczone fragmentami murów obronnych oraz przylegającą do nich twierdzą San Juan de Ulua (XVII w.), ma charakter wielkomiejski, natomiast peryferyjne dzielnice (Macambo, Vi I la del Mar) tworzą ciąg zabudowy typowy dla miejscowości kąpieliskowych. W centrum stanu Veracruz, w widłach rzek Tecolutla i Cazes, wznoszą się ruiny zespołu administracyjno-religijnego Totonaków - El Tajin. Centralne miejsce zajmuje tam siedmiokondygnacyjna piramida poświęcona Bogowi Czasu z 365 niszami symbolizującymi liczbę dni w roku. Obok niej wznosi się bardzo zrujnowana druga piramida poświęcona Bogowi Świata Zmarłych - Mictlantecutli. Drugą grupę stosunkowo dobrze zachowanych budowli stanowi tzw. Mały El Tajin, będący zespołem budynków mieszkalnych. Reliktem zamierzchłej przeszłości, związanej z kultem Boga Czasu, jest widowisko, znane pod nazwą „Voladores de Papant-la”. Odbywa się ono w dniu Bożego Ciała (poprzednio w dniu wiosennego zrównania dnia z nocą) na centralnym placu El Tajin oraz w pobliskiej miejscowości Papantla.

*Region-Północny

Jest to największy, zajmujący blisko połowę powierzchni kraju (964 tys. km²), region turystyczny. Meksyku (stany: Sonora, Coahuila, Chihuahua, Nuevo Leon, San Luis Potosi, Zacatecas, Durango). Obejmuje on Wyżynę Północnomeksykańską, góry Sierra Madre Wschodnia, Sierra Madre Zachodnia oraz Nadbrzeżną Nizinę Północno-Zachodnią. Na przeważającej części regionu panuje klimat kontynentalny, suchy (pustynny i stepowy) i tylko w górach przechodzi w umiarkowany, z opadami w ciągu całego roku. Środkową część regionu stanowi Wyżyna Północnomeksykańska, będąca szeregiem rozległych zapadlisk i bolsonów (bezodpływowych kotlin) porozdzielanych licznymi pasmami gór stołowych, fałdowych i wulkanicznych. Naturalną szatę roślinną stanowią tu suche kolczaste zarośla, w tym bardzo charakterystyczne, kilkunastometrowej wysokości kaktusy kandelabrowe i

opuncje. Wschodnią krawędź wyżyny tworzą góry Sierra Madre Wschodnia (3664 m n.p.m.) przechodzące stromo ku wschodowi w Nizinę Zatoki Meksykańskiej. Zachodnią granicę wyżyny stanowi potężny, trudno dostępny łańcuch górski Sierra Madre Zachodnia (3150 m n.p.m.), rozcięty szeregiem głębokich jarów (quebradas), opadających ku nizinom nadbrzeżnym progiem uskokowym. Wybrzeże, o urozmaiconej linii brzegowej (w części północnej, ruchome wydmy, pustynia Altar), ciągnie się wzdłuż Zatoki Kalifornijskiej na odcinku 1300 km. Znajdują się tu kąpieliska morskie - Mazatlan, Guaymas, Puerto Peñasco. W regionie występują nieliczne miasta prekortezyjańskie - Tamazula, Avispas, kolonialne - Magdalena, Gaborca, Hidalgo del Parral, Fresnillo, oraz stare ośrodki eksploatacji surowców mineralnych - Cerro del Mercado, San Francisco del Oro.

*Półwysep-Kalifornijski

Zwany Dolną Kalifornią (stany: Kalifornia Dolna, Kalifornia Dolna Południowa), ciągnie się na przestrzeni ok. 1430 km, od przylądka San Lucas na południu po dolinę San Joaquin w Stanach Zjednoczonych. Wzdłuż całego półwyspu biegą łańcuchy górskie (San Felipe Matajanel 3078 m n.p.m.). Szczytowe partie gór, na ogół pozbawione roślinności, zabarwione są powierzchniowymi wstęgami hematytów i limonitów, które nadają im niezwykle wygląd. Ich zachodnie stoki, opadające łagodnie w stronę Oceanu Spokojnego tworzą nadbrzeżną równinę o charakterze pustynnym, z niewielkimi słonymi lagunami i piaszczystymi plażami; kąpieliska: Tijuana-El Monumento, Enseñada, Rosarito, San Carlos. Wschodnie wybrzeże półwyspu składa się natomiast z wąskich, długich piaszczystych plaż, całkowicie zanikających w miejscach, gdzie strome zbocza górskie opadają bezpośrednio do Zatoki Kalifornijskiej (kąpieliska: San Felipe, Santa Rosalia, Punta Arena, La Paz). Na półwyspie przeważa klimat pustynny, gorący, pozostający pod bezpośrednim wpływem chłodnego Prądu Kalifornijskiego. Dominuje typowa dla amerykańskich pustyń roślinność: kaktusy, agawy, jukka. Izolacja półwyspu, skąpość opadów (50-250 mm rocznie, w górach do 600 mm) i słaba znajomość wnętrza sprawiły, że Dolna Kalifornia przez długi okres pozostawała poza zasięgiem zainteresowań Hiszpanów. Dopiero w 1697 r. powstało tu pierwsze osiedle typu europejskiego - Loreto, założone przez Jezuitów, którzy prowadzili tu akcję misyjną i gospodarczą. Z okresu tego datują się liczne kościoły i klasztory w Purisima, San Borja, San Ignacio, Loreto, dziś w większości w ruinie. Region Kalifornii jest obszarem dynamicznie rozwijającej się turystyki przygranicznej ze Stanami Zjednoczonymi. Miastem o największej liczbie turystów jest Tijuana. Na początku XX w. było to niewielkie miasto, które po wprowadzeniu w Stanach Zjednoczonych prohibicji, było najbliższym miejscem, w którym

ich mieszkańcy mogli legalnie napić się alkoholu. Po zniesieniu prohibicji, miasto uratowała możliwość otrzymania w nim "szybkich rozwodów". Obecnie Tijuana, dysponująca ponad 100 hotelami (ok. 7500 miejsc), licznymi restauracjami, barami, kasynami gry, sklepami wolnoślowymi, przyciąga rocznie kilka milionów turystów ze Stanów Zjednoczonych.

*Region Południowopacyficzny

Jest to obszar obejmujący łańcuchy górskie - Sierra Madre Południowa i Sierra Madre de Oaxaca, oraz przylegający do nich od południa wąski pas nizin nadpacyficznych. Przeważa tu klimat podzwrotnikowy, ciepły, a naturalną szatę roślinną tworzą głównie lasy międzyzwrotnikowe (w górach dębowo-sosnowe). Dominującymi elementami rzeźby są masywy i pasma górskie, poprzecinane licznymi dolinami, kotlinami i kanionami rzek, spośród których wyróżnia się kotlina Oaxaca, w przeszłości centrum kultury Zapoteków i Misteków. Cywilizacje indiańskie pozostawiły tu znaczące ruiny dwóch centrów sakralnych - Mitla (kompleks trzech pałaców z ozdobnymi reliefowymi fryzami, kolumnowymi salami i wewnętrznymi dziedzińcami) i Monte Alban (zespół monumentalnych świątyń otaczających wielki plac centralny). Południową część regionu wypełnia wybrzeże pacyficzne, z licznymi zatokami, piaszczystymi plażami, przybrzeżnymi jeziorami, lagunami. Obok małych miejscowości o charakterze kąpieliskowo-rybackim, znajdują się tam duże renomowane ośrodki turystyczne: Zihuantanejo, Puerto Angel, Tehaantepec oraz jedno z największych w Ameryce Łacińskiej - Acapulco. Acapulco, nazywane "Perłą Pacyfiku", leży nad zatoką o tej samej nazwie, wzdłuż której ciągną się hotele, apartamenty, wille oraz bogata baza towarzysząca. Rocznie odwiedza ją ok. 0,5 mln turystów, do dyspozycji których pozostaje blisko 5 tys. pokoi hotelowych. Acapulco jest ważnym ośrodkiem turystyki kongresowej, ponadto odbywają się tu - szczególnie między grudniem a kwietniem - liczne imprezy międzynarodowe, w tym festiwale, konkursy itp. Bogate złoża srebra w północno-zachodniej części regionu przyczyniły się do powstania miasta Taxco. Położone amfiteatralnie w rozległej kotlinie śródgórskiej (2150 m n.p.m.), okres świetności osiągnęło w XVII w., kiedy kopalniami zarządzał przybyły z Hiszpanii hrabia Jose de la Borda. Z jego inicjatywy wzniesiono wówczas zabudowę wokół zócalo, górujący nad miastem kościół Santa Prisca - doskonały przykład stylu churique-resco oraz liczne pałace, będące kopią architektury rodzimej Hiszpanii - Casa Figue-roa, Casa Borda. Obecnie srebro nie jest już eksploatowane, a Taxco pozostało wyłącznie wielkim ośrodkiem rzemieślniczym (ok. 300 pracowni oferujących wyroby ze srebra). Rokrocznie odbywają się tu wielkie targi srebra, połączone z konkursem na najpiękniejsze wzory, oparte na motywach indiańskich. Imprezą odmiennego

rodzaju, ściągającą do miasta tysiące turystów zagranicznych, są pasje wielkopiątkowe z pełną inscenizacją Męki Pańskiej. Drugim miastem o dużej atrakcyjności turystycznej jest Oaxaca, założona przez Hiszpanów w 1521 r. Wykorzystując swoje położenie na starym szlaku handlowym wiodącym od Zatoki Meksykańskiej do Pacyfiku, Oaxaca urosła szybko do miasta stolicy prowincji i siedziby biskupstwa. W mieście zachowały się liczne zabytki, w tym klasztor dominikanów Santo Domingo (XVI -XVII w.) oraz utrzymane w stylu plateresco kościoły - San Felipe Neri i San Francisco.

*Region Środkowo-Zachodni

Re-

gion Środkowo-Zachodni, położony w granicach stanów: Nayarit, Jalisco, Colima, Michoacan, Aguascalientes, Guanajuato, Queretaro, obejmuje pas nizin nadpacyficznych oraz zachodnią część Wyżyny Południowo-meksykańskiej i Kordyliery Wulkanicznej. W północnej części tego obszaru panuje klimat umiarkowany, ciepły, natomiast na południu i wybrzeżu - klimat gorący. Jest to w przeważającej części region gór i wysokogórskich wyżyn, porozczony przez rzeki dorzecza Lermy - Rio Grande de Santiago, oraz prawobrzeżne dopływy rzeki Balsas. W centralnej jego części występują jeziora, w większości pochodzenia tektonicznego - Chapala (największe jezioro Meksyku o pow. 1038 km²), Yuriria, Cuitzeo, Patzcuaro. Nad brzegami dwóch - Chapala, Patzcuaro - znajdują się duże ośrodki wypoczynkowe o znaczeniu międzynarodowym. Region Środkowo-Zachodni jest jednym z ważniejszych obszarów występowania wód mineralnych w Meksyku. Znanymi uzdrowiskami są tu: San Jose Pura, Aguablanca, Los Azufres, Santa Barbara, Aguascalientes (dosłownie gorące wody). Duże znaczenie turystyczne ma również wybrzeże Oceanu Spokojnego. Znajdują się tu duże kąpieliska morskie: Puerto Vallarta, San Blas, Barca de Navidad, Manzanillo. Głównym miastem regionu jest drugie co do wielkości miasto Meksyku - Guadalajara Położona nad rzeką Atemajac, na wysokości 1545 m n.p.m., jest jednym z najpiękniejszych kolonialnych miast kraju. Jej śródmieście, otoczone pierścieniem nowoczesnej zabudowy, uderza różnorodnością stylów architektonicznych czterech ostatnich stuleci od czasów konkwisty, ze stylem mauretańskim włącznie. Wśród zieleni wielu parków (najslawniejszy Parque Agua Azul - z pałacami Casa de las Artesenias, Casa de la Cultura) wznoszą się cenne zabytki, jak katedra (1558-1616 r.) - przebudowana po silnych trzęsieniach ziemi w 1818 i 1848 r., Palacio del Gobierno (XVII-XVIII w.) - doskonały przykład bogatego baroku meksykańskiego, oraz liczne kościoły (65 świątyń), w tym Santa Monica, San Francisco, Zapopan, Aranzazu - z przełomu XVII-XVIII w. Osobliwością Guadalajara jest jej przedmieście Tlaquepaque, największe w kraju centrum współczesnej sztuki ceramicznej. W północno-wschodniej części regionu biegnie tzw. Droga

Niepodległości, przy której znajdują się stare miasta o bogatej architekturze z hiszpańskiego okresu kolonialnego. Do najpiękniejszych należą: Guanajuato, Hidalgo, Oueretaro oraz San Miguel de Allende.

*Region Środkowy

Region Środkowy, położony w granicach stanów: Hidalgo, Meksyk, Morelos, Tlaxcala, Puebla, Dystrykt Federalny, obejmuje wschodnią część Wyżyny Południowomeksykańskiej i Kordyliery Wulkanicznej. Przeważająca jego część wznosi się ponad 2000 m n.p.m., a najwyższe szczyty przekraczają 5000 m n.p.m. (wulkany: Orizaba 5747 m, Popocatepetl 5452 m, Iztaccihuatl 5286 m. Przeważa tu klimat umiarkowany ciepły, przechodzący na północy w klimat suchy, stepowy, a na południu w gorący. Obficie występują tu wody mineralne, dzięki którym powstały uzdrowiska, m.in. Ixtapan de la Sal, Cuautla, Atlixco, Ajacuba. Region Środkowy charakteryzuje się dużym nagromadzeniem zabytków okresu prekortezańskiego i kolonialnego. Należy on do największych w Ameryce Łacińskiej regionów turystyki krajoznawczej i kulturalnej. Koncentruje się tu ok. 25% bazy hotelowej Meksyku, a rocznie odwiedza go blisko 1,5 mln turystów zagranicznych. Do najważniejszych ośrodków turystycznych regionu należą: Meksyk, Teotihuacan, Tulą, Cuernavaca, Puebla, Cholula. Meksyk - największe miasto świata (21,3 mln mieszk., 1482 km² pow.) - leży w rozległej wysokogórskiej Dolinie Meksyku Anahuac (2278 m n.p.m.), na miejscu zajętym niegdyś przez słone jezioro Texcoco. Na wyspie tego jeziora ok. 1325 r. Aztekowie zbudowali stolicę Tenochtitlan, liczącą na początku VI w. blisko 300 tys. mieszkańców. W 1521 r. aztecką stolicę całkowicie zniszczyli Hiszpanie, a na jej gruzach wzniesli nowe miasto, którego kolonialne centrum rozciąga się obecnie wokół Zócalo, tj. meksykańskiego rynku. Trzon jego tworzą: barokowa katedra (1573-1667 r.), ratusz (1532-1724 r.), Pałac Narodowy (1692-1724 r.) oraz szereg budowli powstałych między XVI a XVIII w., w tym również gmach starego uniwersytetu (1553 r.). Wśród zabytków stolicy wyjątkowe miejsce zajmuje, położona w północnej części aglomeracji, bazylika Nuestra Señora de Guadalupe (1531 r.) - obiekt pielgrzymek religijnych. Unikatowym punktem stolicy jest Plac Trzech Kultur (Tlatelolco), miejsce gdzie obok siebie znajdują się szczątki piramidy azteckiej, kościół wzniesiony przez H. Corteza w XVI w. oraz nowoczesny wieżowiec Ministerstwa Spraw Zagranicznych. Główną arterią komunikacyjną Meksyku jest - biegnąca południkowo - Avenida Insurgentes (Aleja Powstańców) długości ponad 40 km. Na jej południowym krańcu znajduje się miasteczko uniwersyteckie, należące do największego na świecie uniwersytetu (ok. 40 tys. studiujących) - Autonomicznego Uniwersytetu Narodowego Meksyku (UNAM).

Zabudowę uniwersytecką, znakomicie łączącą nowoczesność z tradycją, zdobią monumentalne malowidła ściennie, tzw. murales i mozaiki, wykonane przez wybitnych artystów meksykańskich, jak D. Rivera, D.A. Siqueiros, J.C. Orozco. W pobliżu miasteczka uniwersyteckiego znajduje się Stadion Azteków (106 tys. miejsc), jeden z bardziej okazałych obiektów sportowych stolicy, zbudowany z okazji przeprowadzanych w tym mieście Igrzysk Olimpijskich w 1968 r.

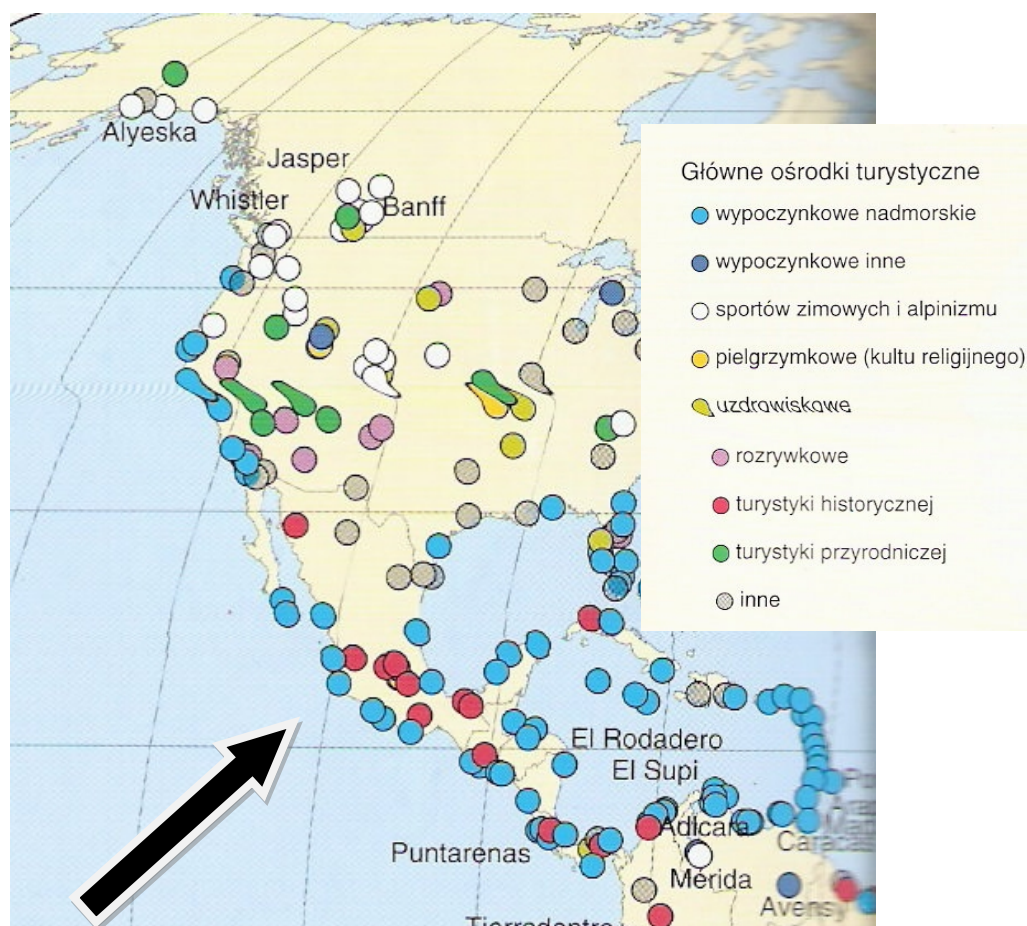
Meksyk to miasto licznych parków, z których na szczególną uwagę zasługują dwa: Bosque de Chapultepec i Xochimilco. Pierwszy, położony w zachodniej części miasta na wzgórzu Chapultepec, łączy z centrum reprezentacyjna aleja Paseo de la Reforma (luksusowe hotele, restauracje, okazałe gmachy banków, przedsiębiorstw handlowych, towarzystw lotniczych, biur podróży). Na terenie parku (1250 ha), rozbudowanego w 1952 r. znajduje się obserwatorium astronomiczne, ogrody - botaniczny i zoologiczny, ogródki jordanowskie, stacje filtrów - dzieło D. Rivery, oraz liczne muzea, a wśród nich znane na całym świecie Narodowe Muzeum Antropologii z bogatą kolekcją sztuki prekolumbijskiej. Drugi, park Xochimilco, nazywany "Wenecją Meksyku" leży ok. 25 km na południo-wschód od centrum miasta. Jest to duży kompleks zieleni i kanałów dawnego jeziora, który obok funkcji rekreacyjnej, pełni rolę warzywno-kwiatowych ogrodów stolicy. Teotihuacan - nazywany Miastem Bogów, położony jest ok. 50 km na północ od miasta Meksyk. Głównym zespołem zabytkowym jest tu dawne centrum religijne kultury Teotihuacan, rozciągające się wzdłuż dwukilometrowej drogi zwanej Drogą Zmarłych. Prowadzi ona wśród rozlicznych założeń sakralnych, z których na szczególne wyróżnienie zasługują: Piramida Słońca (o wymiarach 207 x 215 x 65 m), Piramida Księżyca, Cytadela oraz Świątynia Ouetzalcoatl (300-500 r.). Tula - dawna stolica Tolteków (836-1168 r.) - została odkryta dopiero w latach dwudziestych naszego wieku. Zachowały się w niej ruiny 5-stopniowej piramidy ze świątynią Ouetzalcoatl, ślady pomieszczeń kapłańskich o charakterze rezydencjonalnym, stadion do rytualnej gry w piłkę. Unikatową wartość przedstawiają posągi czterech atlantów (wys. ok. 5 m), które w przeszłości podtrzymywały strop głównej świątyni.

Puebla - założona przez biskupa Santo Domingo, Toribio Benavente w 1534 r. - położona jest na wysokości 2162 m n.p.m.. Jest rozległym miastem o niewysokiej zabudowie kolonialnej (na planie szachownicy) z licznymi obiektami o wysokiej wartości artystycznej: wczesnoreniesansowa katedra (1550-1649 r.), kościół Santo Domingo (1596-1659 r.) z kaplicą różańcową stanowiącą unikatowy zabytek późnobarokowej sztuki ornamentacyjnej, klasztor

Santa Moni-ca (ob. Muzeum Sztuki Sakralnej). Osobliwością miasta są fasady kościołów i budynków świeckich, zdobione barwnymi płytkami ceramicznymi - azulejos. W Puebla znajduje się najstarszy na kontynencie teatr (Teatro Principal) oraz jeden z pierwszych uniwersytetów. Cholula - położona 15 km na zachód od Puebli, jest miejscem gdzie w czasach prekortezańskich Toltekowie stworzyli gigantyczny ośrodek kultowy, którego najważniejszym obiektem była - uważana za jedną z największych na świecie (65 m wysokości) - piramida Tepanapa. Po przybyciu Hiszpanów miasto uległo zniszczeniu, a z uzyskanego budulca wzniesiono 39 kościołów (Nuestra Senora de los Remedios na szczycie byłej piramidy). Cuernavaca - stolica stanu Morelos, jest ekskluzywną miejscowością wypoczynkową (drugie domy mieszkańców stolicy), położoną w ciepłej i słonecznej kotlinie na wysokości 1542 m n.p.m. Korzystne warunki klimatyczne doceniane już przez Azteków - w pobliżu ruiny miasta Xochicalco - dostrzegł również Hernan Cortez, wznosząc w "mieście wiecznej wiosny" swoją letnią rezydencję (1538 r.). Obecnie w pałacu Corteza, który obok XVI-wiecznej katedry i ogrodów hrabiego Bordy należy do najciekawszych zabytków miasta, znajduje się Muzeum Diego Rivery, jednego z najwybitniejszych współczesnych meksykańskich malarzy, grafików i architektów (1886-1957 r.).¹⁰

¹⁰ Źródło: Opracowanie własne na podstawie; <http://turystyka.cc/dr5/>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie : *Podróże marzeń, Meksyk*, Biblioteka Gazety Wyborczej, Warszawa 2005, s.143;151;199;222;235;249;265;279;301

Mapa 4. Głównie ośrodki turystyczne

Źródło: *Podręczny atlas świata, Świat książki*, Warszawa, 2001, s.116

2.2 Dostępność komunikacyjna:

Podróżowanie po Meksyku nie jest niczym trudnym, istnieje wiele możliwości i sposobów podróżowania. Oto niektóre z nich;

A) Samolot; We wszystkich większych miastach w Meksyku, a także w wielu mniejszych znajdziemy lotniska obsługujące pasażerów. Największymi krajowymi liniami są Aeromexico i Mexicana. Działa tam również wiele mniejszych linii, których samoloty obsługują loty między małymi miasteczkami. Należy do nich Aero California, Aerocaribe, Aeroexo, Aciasa i inne. Większość tych linii włączona jest w system komputerowej rezerwacji miejsc meksykańskich i zagranicznych agencji turystycznych czasem informacje na temat tych najmniejszych linii możemy zdobyć tylko w konkretnych miastach, do których te samoloty latają.

B)Autobus;

Są najpopularniejszym środkiem transportu. W Meksyku istnieje dobra, stale rozwijająca się sieć międzymiastowych dróg i połączeń autobusowych. Autobusy dalekobieżne kursują wszędzie i dojeżdżają bardzo daleko. Jednak trzeba uważać, bo zróżnicowanie oferty przewoźników jest ogromne – od luksusowych autobusów po zatłoczone i przestarzałe pojazdy kursujące między małymi miastami. Opłata za autobus deluxe lub I klasy wynosi około 4 \$ za godzinę jazdy. Przy dłuższych podróżach należy pamiętać o tym, aby bilet zakupić kilka dni wcześniej. Autobusy te oferują wysoki standard (klimatyzację, toalety, skomputeryzowany system biletowy) 1997 r. wprowadzono w Meksyku przepisy, które pozwalają przewoźnikom meksykańskim obsługiwać połączenia autobusowe między miastami na terytorium Meksyku i USA.

C) Pociąg:

Od dłuższego czasu poziom usług świadczonych przez meksykańskie koleje staje się coraz gorszy , Pociągi nie kursują zgodnie rozkładem, ponad to, jeżdżą bardzo wolno, zniknęły wagony sypialne i restauracyjne, a kasy biletowe czynne są bardzo krótko. Podróżowanie pociągiem jest jednak bardzo tanie. Niektóre pociągi są nieprzyjemne, w wielu sytuacjach nawet niebezpieczne. Mimo to można jednak rozważyć przejazd głównymi trasami kolejowymi. najbardziej spektakularna linia kolejowa Ferrocarril Chihuahua nad Pacyfikiem pomiędzy Los Mochis a Chihuahua, znana też jako Copper Canyon Railway, jest jedna z głównych atrakcji w Meksyku. Niestety w wyniku prywatyzacji kolei w latach 90tych, stopniowo coraz mniej kursuje pociągów.

D)Samochód:

Decydując się na własną jazdę samochodem po Stanach Zjednoczonych Meksyku warto wziąć pod uwagę specyfikę związaną z procedurą wypożyczenia auta oraz z działalnością ubezpieczeń, zapoznać się z charakterystyką map i dróg oraz z lokalnymi przepisami, odpukując przewidzieć ewentualność wypadku, ale także bardzo prawdopodobne kontakty z meksykańską drogówką, poznać szczególne cechy poruszania się samochodem w różnych regionach kraju. Zaletą podróży własnym samochodem jest jej niezależność i poczucie niezatłoczonej ruchem przestrzeni wolnych tysięcy kilometrów praktycznie w każdą stronę jazdy. Są miejsca poza utartym szlakiem, do których dotrzeć można tylko samochodem, i z których można dojść pieszo tam, gdzie nie można już dojechać. Dla takich miejsc warto podróżować samochodem, jednak trzeba się do takiej podróży przygotować i wziąć pod uwagę specyfikę zwiedzanego kraju. Nieprzewidywalność drogowej rzeczywistości może

spowodować opóźnienia lub nawet zmianę podróży planów. Należy zatankować zawsze kiedy jest to możliwe i przyjąc system jazdy na trzy czwarte baku, zdarzają się bowiem trwające nawet ponad sto kilometrów problemy ze spotkaniem stacji benzynowych, które dodatkowo występują nieregularnie i według nie zawsze przewidywalnej logiki nieprzewidywalnego, jazda samochodem po Meksyku może okazać się bardzo dużą i swego rodzaju niepowtarzalną przygodą.¹¹

11

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: John Noble, Wayne Bernhardson, Tom Brosnahan i inni „MEKSYK” wyd. Pascal, Bielsko-Biała 1999 r, s. 105-107

ROZDZIAŁ II- RYNEK TURYSTYCZNY MEKSYKU

1. Rynek Meksyku jako część regionu w międzynarodowym ruchu turystycznym

REGIONY TURYSTYCZNE ŚWIATA WG UNWTO (KRYTERIUM ROZKŁAD RUCHU TURYST.)

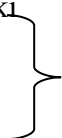
1. Region Europejski

- subregion centralno-wschodni
- subregion północny
- subregion południowy
- subregion zachodni

- wschodni śródziemnomorski

2. Region

Amerykański

MEKSYK

- subregion Ameryki Północnej
- subregion Ameryka Środkowa
- subregion Ameryka Południowa
- subregion Karaibów

3. Region Azji

i Pacyfiku

4. Region Bliskiego

Wschodu

5. Region Afryki

- subregion wschodni,
- subregion środkowy,
- subregion północny,
- subregion południowy
- subregion zachodni¹²

¹² Źródło: [http://74.125.77.132/search?](http://74.125.77.132/search?q=cache:yGGEccwWUMJ:www.ppwsz.edu.pl/_files/01_geografia_turystyczna.pdf+Mi%C4%99dzynarodowe+przyjazdy+turyst%C3%B3w&cd=8&hl=pl&ct=cynk)

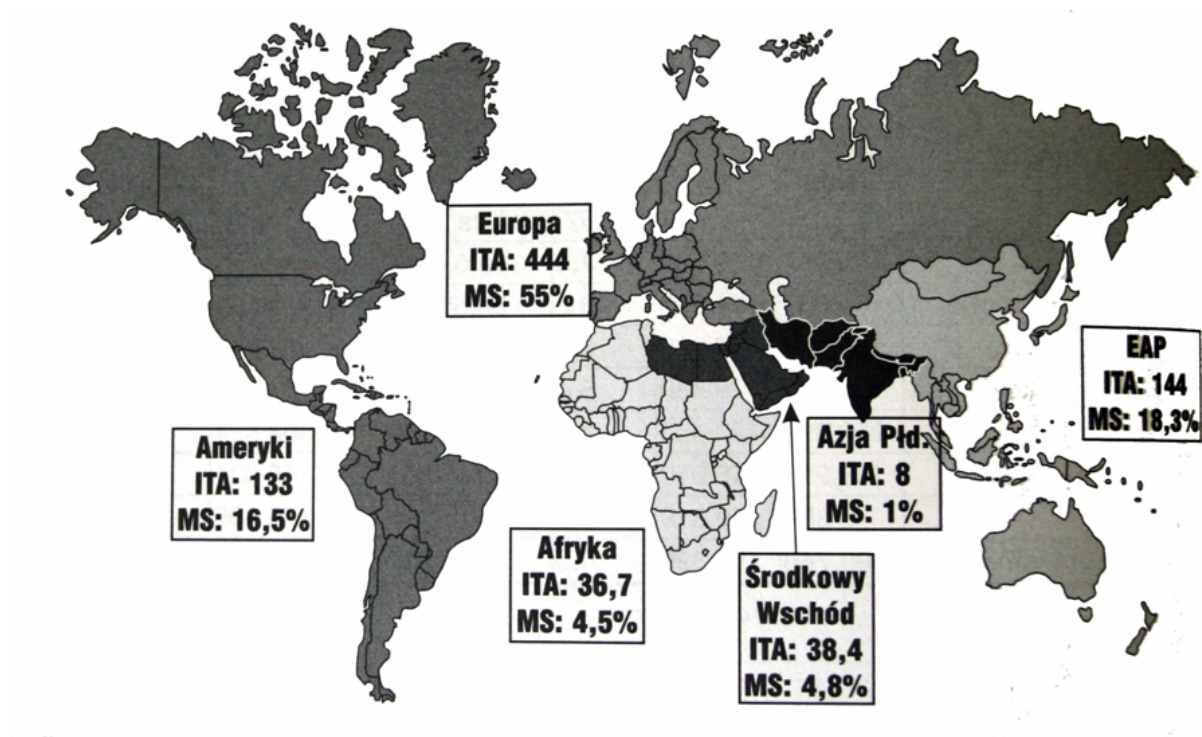
[q=cache:yGGEccwWUMJ:www.ppwsz.edu.pl/_files/01_geografia_turystyczna.pdf+Mi%C4%99dzynarodowe+przyjazdy+turyst%C3%B3w&cd=8&hl=pl&ct=cynk](http://74.125.77.132/search?q=cache:yGGEccwWUMJ:www.ppwsz.edu.pl/_files/01_geografia_turystyczna.pdf+Mi%C4%99dzynarodowe+przyjazdy+turyst%C3%B3w&cd=8&hl=pl&ct=cynk)

Wdług powyższego podziału świata wg UNWTO Meksyk należy do regionu: **Amerykańskiego i subregionu Ameryka Północna.**

Opis regionu Ameryka Północna do którego należy Meksyk:

Amerykę Północną zamieszkuje 461 mln osób, co stanowi 8% ludności świata (1996). Przyrost naturalny umiarkowany, wynoszący 14‰, przy czym zaznacza się wyraźna dysproporcja między Kanadą i USA (6 ‰), a krajami Ameryki Łacińskiej, gdzie stopa przyrostu dochodzi do 22 ‰ (Meksyk), a nawet do 28 ‰ (Honduras, Nikaragua). Średnia gęstość zaludnienia wynosi 19,9 osób/km², przy czym składają się na nią wielkie obszary (blisko 1/3 kontynentu, gł. na północy - większa część Grenlandii, Archipelag Arktyczny) praktycznie nie zamieszkane (średnia gęstość zaludnienia 0,1 osoby/km², jak i gęsto zaludnione: na wschodzie kontynentu, na wybrzeżu Pacyfiku (70 -300 osób/km²) i w środkowej części Meksyku (190 osób/km²), Bermudy (1132 osoby/km²). Ameryka Północna cechuje się wysokim stopniem urbanizacji, ludność miejska stanowi 74,7 %. Największymi miastami są: Meksyk (9,8 mln), Nowy Jork (7,3 mln), Los Angeles (3,4 mln), Chicago (2,7 mln) i Hawana (2,2 mln). Największe zespoły miejskie tworzą: Nowy Jork (18,1 mln), Meksyk (15,6 mln), Los Angeles (9,1 mln) i Chicago (8,6 mln). Na obszarze Ameryki Północnej występuje największe na świecie Megalopolis - Bosnywash, położone na wybrzeżu wschodnim, liczące ok. 43 mln mieszk. Pod względem politycznym obszar Ameryki Północnej dzieli się na 24 państwa oraz 13 terytoriów zależnych.¹³

¹³ http://portalwiedzy.onet.pl/45986,,,,ameryka_polnocna,haslo.html

Rys 2 Międzynarodowe przyjazdy turystów wg regionów UNWTO w 2005 r.

Źródło: : Kruczek Z. (red.), *Kraje pozaeuropejskie. Zarys geografii turystycznej*, Wydawnictwo „Proksenia”, Kraków 2007, s. 8.

Analizując powyższą mapkę zauważamy, iż region do którego należy Meksyk- czyli Ameryka plasuje się jeśli chodzi o przyjazdy turystów na 3 miejscu (16,5%) tuż za regionem Azji i Pacyfiku.

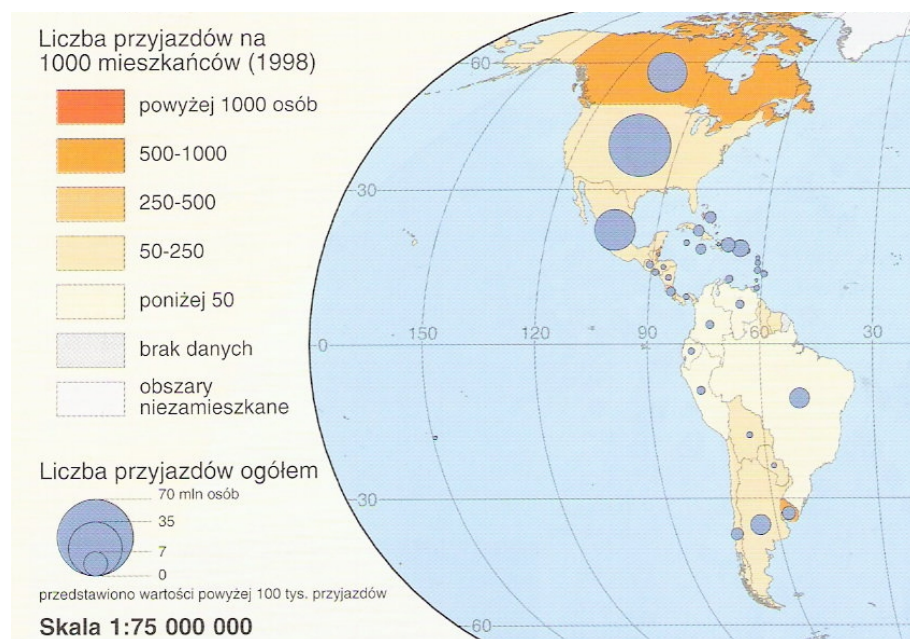
2.Liczba przyjazdów do Meksyku

Meksyk jest krajem utrzymujących swą pozycję w pierwszej dziesiątce jeśli chodzi o największą liczbę przyjazdów turystów zagranicznych. Od 1995 odnotowuje się mały, ale systematyczny przyrost turystów aż do 2006 kiedy to nastąpiło zatrzymanie na poziomie 21,4 mln. Wahania przyjazdowe na przestrzeni lat spowodowane były sytuacją społeczną na świecie (wojna w Iraku, atak na WTC) oraz klęskami naturalnymi (huragany, trzęsienia ziemi).

Tab 4. Kraje świata przyjmujące najwięcej turystów zagranicznych (liczba przyjazdów w mln)

	Świat ogółem	Źródła danych	1995	2000	2005	2006	2007
			536,0	683,0	803,0	847,0	903,0
1	Francja	TF	60,0	77,2	75,9	78,9	81,9
2	Hiszpania	TF	34,9	47,9	55,9	58,2	59,2
3	USA	TF	43,5	51,2	49,2	51,0	56,0
4	Chiny	TF	20,0	31,2	46,8	49,9	54,7
5	Włochy	TF	31,1	41,2	36,5	41,1	43,7
6	W. Brytania	TF	21,7	23,2	28,0	30,7	30,7
7	Niemcy	TCE	14,8	19,0	21,3	23,5	24,4
8	Ukraina	TF	3,7	6,4	17,6	18,9	23,1
9	Turcja	TF	7,1	9,6	20,3	18,9	22,2
10	Meksyk	TF	20,2	20,6	21,9	21,4	21,4
11	Malezja	TF	7,5	10,2	16,4	17,5	21,0
12	Austria	TCE	17,2	18,0	20,0	20,3	20,8
13	Rosja	TF	b.d.	b.d.	19,9	20,2	b.d.
14	Kanada	TF	16,9	19,6	18,8	18,3	17,9
15	Hong Kong (Chiny)	TF	b.d.	8,8	14,8	15,8	17,2
16	Grecja	TF	10,1	13,1	14,8	16,0	b.d.
17	Polska	TF	19,2	17,4	15,2	15,7	15,0
18	Tajlandia	TF	7,0	9,6	11,6	13,8	14,5
19	Makao	TF	4,2	5,2	9,0	10,7	12,9
20	Portugalia	TF	9,5	12,1	10,6	11,3	12,3

Źródło: Światowa Organizacja Turystyki (UNWTO): UNWTO World Tourism Barometer Vol 6, No. 2, June 2008

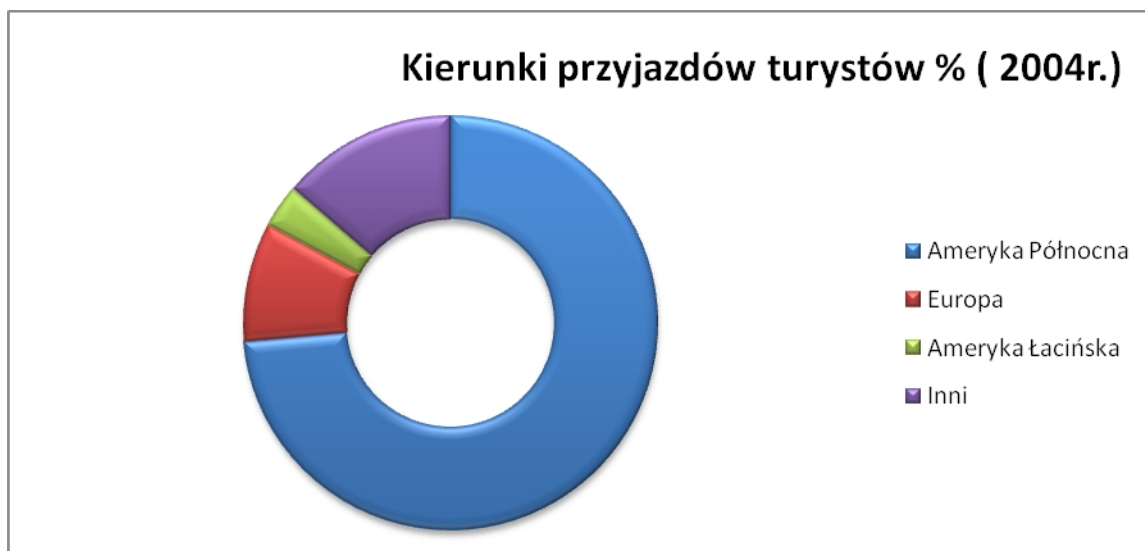

Mapa 5. Liczba przyjazdów turystycznych

Źródło: Podręczny atlas świata, Świat książki, Warszawa, 2001, s.112

3.Kierunki z których przyjeżdżają turyści:

Olbrzymia większość turystów odwiedzających Meksyk to mieszkańcy Ameryki Północnej powyżej 70 %, czyli ponad 9 mln. Spowodowane jest to bliskością położenia regionu Ameryki a także zamożność tych Państw.

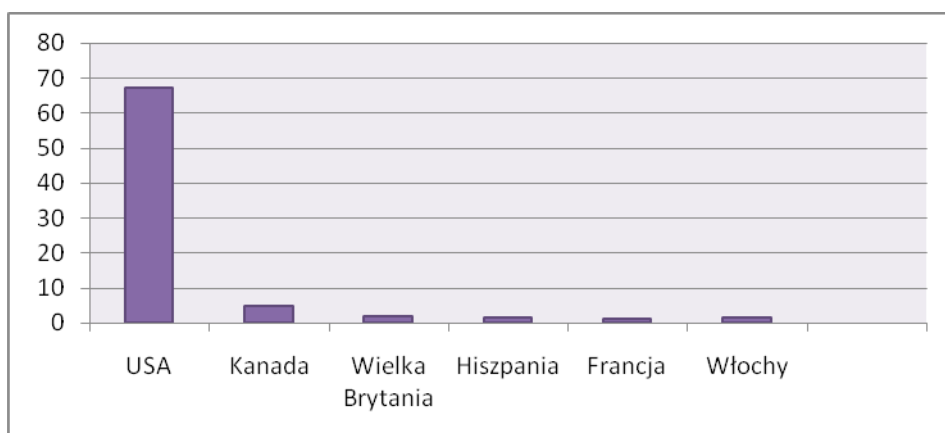

Wyk1 Kierunki przyjazdów turystów do Meksyku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie : <http://datatur.sectur.gob.mx/prov/TurMex2001.pdf>

4.Profile turystów

Najwięcej turystów (jeśli chodzi o kraje) przyjeżdża do Meksyku ze Stanów Zjednoczonych, Kanady. Na kolejnym miejscu plasują się państwa europejskie: Wielka Brytania, Hiszpania, Francja, Włochy.

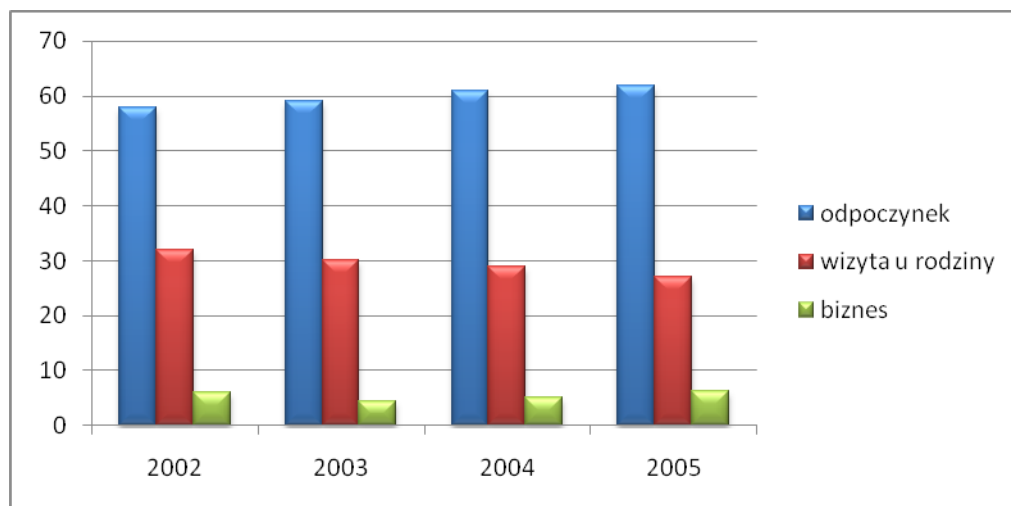

Wyk.2 Kraje, których mieszkańcy najliczniej odwiedzają Meksyk. % (2004 r)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie : <http://datatur.sectur.gob.mx/prov/TurMex2001.pdf>

5.Cele przyjazdów

Głównymi motywami przyjazdów do Meksyku wśród turystów zagranicznych jest oczywiście wypoczynek i relaks. Kolejnym ważnym motywem są wizyty u rodziny. Ostatnimi czasy wzrasta też znaczenie podróży w celach biznesowych .

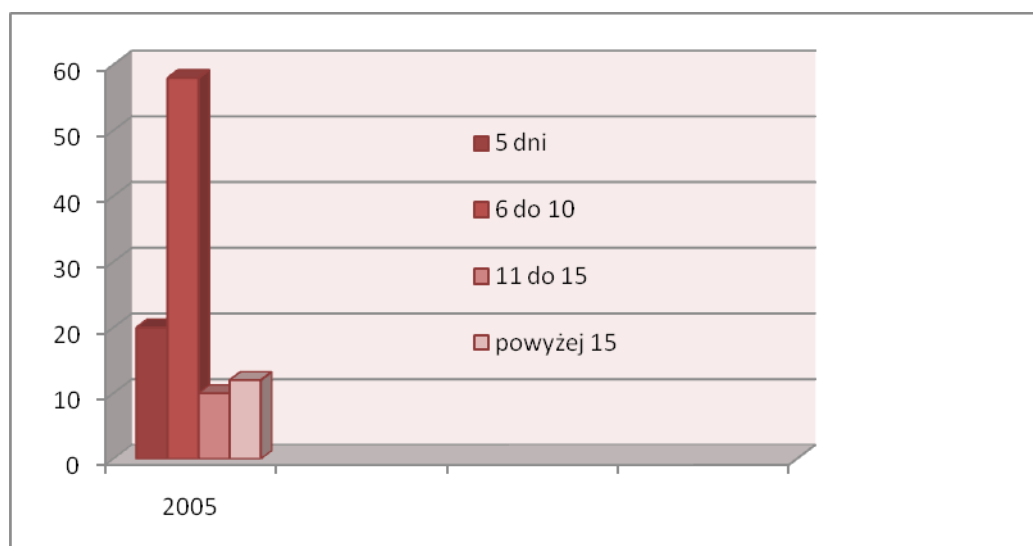

Wyk 3. Główne motywy przyjazdów do Meksyku wśród turystów zagranicznych

Źródło: opracowanie własne na podstawie
http://datatur.sectur.gob.mx/publyrep/cargas_manuales/DE/TurIn05.pdf

6. Długość pobytu

Zdecydowana większość turystów, bo ponad 58% przyjeżdża na okres od 6 do 10 dni. Niewiele ponad 20% turystów przyjeżdża do Meksyku na okres do 5 dni, kolejno 12 % na czas powyżej 15 dni, aż wreszcie od 11 do 15 dni tylko 10% .

Wyk 4 Długość pobytu turystów w Meksyku

http://datatur.sectur.gob.mx/publyrep/cargas_manuales/DE/TurIn05.pdf

7. Miejsca zakwaterowania

Możliwości noclegów w Meksyku jest bardzo wiele- od pól namiotowych, pensjonatów poprzez tanie hotele i motele aż do luksusowych hoteli na światowym poziomie. Jeśli chodzi o bazę noclegową to Meksyk znajduje się w pierwszej dziesiątce świata.

- A) Kempinigi- wszystkie plaże w Meksyku są własnością publiczną. Na większości z nich można rozbić namiot za darmo, ale jest to bardzo ryzykowne ze względu na możliwość utraty bagażu. Większość pól namiotowych z wyposażeniem to właściwie parkingi, an których stoją samochody kempingowe i przyczepy, ale czasem za niższą odpłatą można na nich rozbijać namioty. Niektóre restauracje i pensjonaty w małych miejscowościach nadmorskich pozwalają na rozbicie namiotów na ich działce. Spanie w namiocie jest najpopularniejsze na Jukatanie i wzdłuż wybrzeża Pacyfiku. Znajduje się tu znacznie więcej kempingów niż w innych rejonach Meksyku.
- B) Schroniska Młodzieżowe- Znajdują się w około 20 miastach uniwersyteckich i miejscowościach wypoczynkowych, Wiele działa przy ośrodkach sportowych. W niektó-

rych można się zatrzymać, ale czasami bardziej opłaca się skorzystać z taniego hotelu. W kilku miejscowościach jak Oaxaca, Palenque i San Miguel de Allende, znajdują się schroniska nastawione na zagranicznych turystów, prowadzone przez prywatne firmy.

- C)** Prywatne domy- Dostosowane do przyjmowania gości. Nierzadko są to najtańsze z noclegów. Dobre pensjonaty są zazwyczaj prowadzone przez rodziny i panuje w nich swobodna atmosfera. Niektóre wyglądają jak małe hotele.
- D)** Tanie hotele- można je znaleźć w każdym meksykańskim mieście. Wiele hoteli dysponuje pokojami 4, 5 osobowymi, w których nocleg kosztuje niewiele więcej niż pokój dwuosobowy.
- E)** Hotele średniej klasy i drogie-Meksyk specjalizuje się w hotelach tych kategorii. Hotele te na ogół są przyjemne, bezpieczne, chociaż niebyły luksusowe. Najbardziej chwalone są hotele powstałe w starych rezydencjach a nawet klasztorach. Specyficzny wystrój podkreślany jest fontannami. Niektóre z tych hoteli zostały zmodernizowane. W dużych miastach i ośrodkach działają wielkie, nowoczesne hotele. Oferują one wszelkie luksusy za bardzo wysoką cenę.

8. Dochody z turystyki przyjazdowej

Turystyka odgrywa rolę jednego z motorów całej ekonomii Meksyku. Wyniki w tym sektorze są bardzo obiecujące. Turystyka jest trzecim pod względem wielkości źródłem pozyskiwanych dewiz, po dochodach z produkcji ropy naftowej i przychodach z tytułu zatrudnienia obywateli Meksyku poza granicami kraju. W 2007 roku Meksyk odwiedziło 13 milionów turystów, co dało 12.9 miliarda dolarów dochodu. Jeśli chodzi o kraje Ameryk to Meksyk plasuje się w ścisłej czołówce za USA i Kanadą.

Tab 5. Główne destynacje turystyczne w Ameryce i dochody z turystyki poszczególnych państw

Major destinations	Series ¹	International Tourist Arrivals						International Tourism Receipts			
		(1000)			Change (%)		Share (%)	(US\$ million)			Share (%)
		2005	2006	2007*	06/05	07*/06	2007*	2005	2006	2007*	2007*
Americas		133,357	135,846	142,494	1.9	4.9	100	145,321	154,104	171,137	100
Argentina	TF	3,823	4,173	4,562	9.2	9.3	3.2	2,729	3,344	4,313	2.5
Bahamas	TF	1,608	1,601	1,528	-0.5	-4.6	1.1	2,069	2,056	2,187	1.3
Brazil	TF	5,358	5,017	5,026	-6.4	0.2	3.5	3,861	4,316	4,953	2.9
Canada	TF	18,771	18,265	17,931	-2.7	-1.8	12.6	13,760	14,632	15,486	9.0
Chile	TF	2,027	2,253	2,507	11.1	11.3	1.8	1,109	1,222	1,419	0.8
Colombia	VF	933	1,053	1,193	12.9	13.2	0.8	1,222	1,554	1,669	1.0
Costa Rica	TF	1,679	1,725	1,973	2.7	14.4	1.4	1,671	1,732	1,974	1.2
Cuba	TF	2,261	2,150	2,119	-4.9	-1.4	1.5	2,150	1,969	1,982	1.2
Dominican Rep.	TF	3,691	3,965	3,980	7.4	0.4	2.8	3,518	3,917	4,026	2.4
Ecuador	VF	860	841	953	-2.2	13.4	0.7	486	490	637	0.4
El Salvador	TF	1,127	1,279	1,339	13.5	4.7	0.9	543	793	847	0.5
Guatemala	TF	1,298	1,482	1,448	14.2	-2.3	1.0	869	1,013	1,199	0.7
Honduras	TF	673	739	831	9.8	12.6	0.6	463	488	557	0.3
Jamaica	TF	1,479	1,679	1,704	13.5	1.5	1.2	1,545	1,870	1,841	1.1
Mexico	TF	21,915	21,353	21,424	-2.6	0.3	15.0	11,803	12,177	12,901	7.5
Nicaragua	TF	712	749	800	5.2	6.8	0.6	206	231	255	0.1
Panama	TF	702	843	1,103	20.1	30.8	0.8	780	960	1,185	0.7
Peru	TF	1,486	1,635	1,812	10.0	10.9	1.3	1,308	1,577	1,938	1.1
Puerto Rico	TF	3,686	3,722	3,687	1.0	-0.9	2.6	3,239	3,369	3,414	2.0
United States	TF	49,206	50,977	55,986	3.6	9.8	39.3	81,799	85,720	96,712	56.5
Uruguay	TF	1,808	1,749	1,752	-3.2	0.2	1.2	594	598	809	0.5
Venezuela	TF	706	748	771	5.9	3.0	0.5	650	768	817	0.5

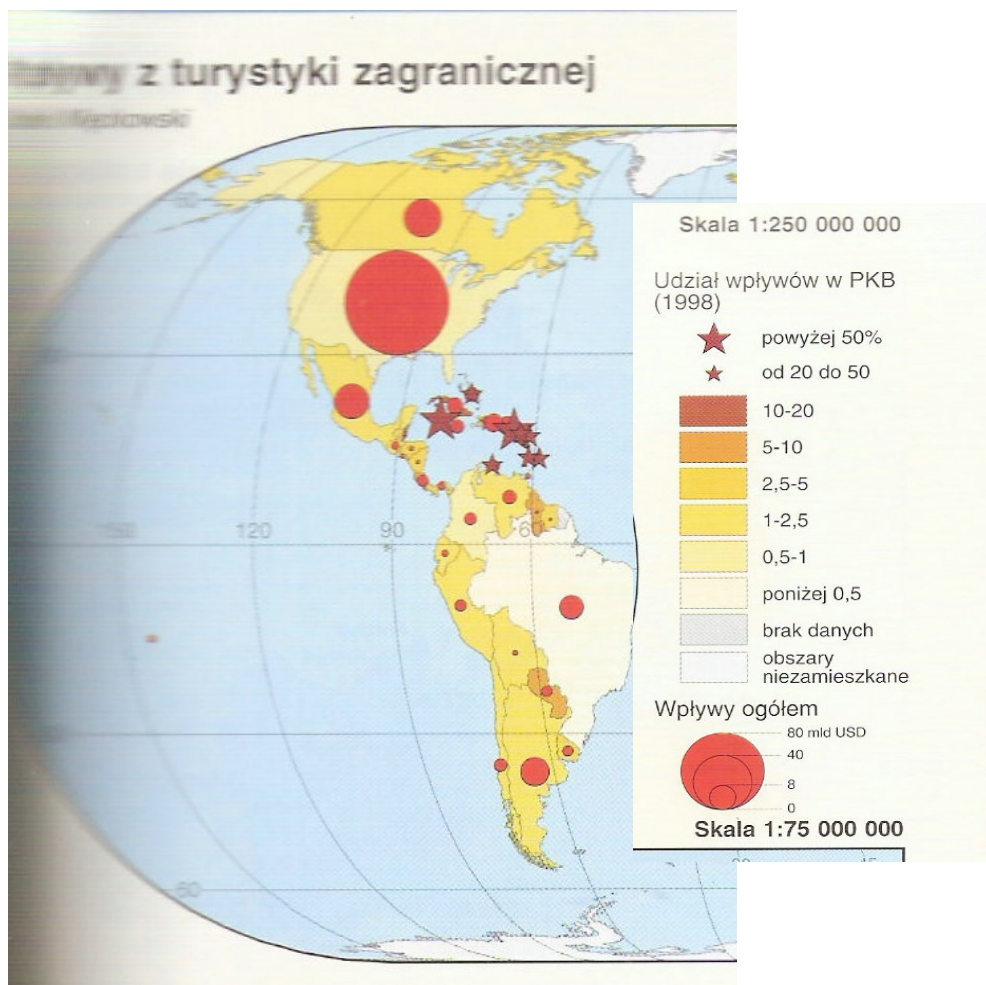
Source: World Tourism Organization (UNWTO) ©

(Data as collected by UNWTO, 2008)

Źródło: <http://www.unwto.org/index.php>

Tabela 6. Kraje świata o największych wpływach z turystyki zagranicznej (w mld USD.)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
USA	82,4	71,9	66,5	64,3	74,5	81,7
Hiszpania	31,0	32,7	33,8	39,6	45,2	47,9
Francja	31,0	30,4	32,7	36,6	40,8	42,3
Włochy	27,5	25,8	26,9	31,2	35,7	35,4
W. Brytania	21,8	18,9	20,5	22,7	28,2	30,7
Chiny	16,2	17,8	20,4	17,4	25,7	29,3
Niemcy	18,6	17,9	19,0	23,1	27,7	29,2
Turcja	7,6	10,1	11,9	13,2	15,9	18,2
Australia	8,5	8,1	8,6	10,3	15,2	16,9
Austria	9,9	10,3	11,2	14,0	15,3	15,5
Grecja	9,2	9,5	9,7	10,7	12,9	13,7
Kanada	10,8	10,6	10,7	10,5	12,9	13,6
Japonia	3,4	3,3	3,5	8,8	11,3	12,4
Meksyk	8,3	8,4	8,9	9,4	10,8	11,8

Mapa 5. Wpływy z turystyki zagranicznej

Źródło: Źródło: *Podręczny atlas świata, Świat książki*, Warszawa, 2001, s.112

ROZDZIAŁ III- RYNEK EMISJI TURYSTY

1. Turystyka krajowa

Meksykanie sąacją bardzo religijną prawie 90 % mieszkańców Meksyku jest wyznania rzymskokatolickiego. Ze względu na religijność jednym z głównych celów podróży krajowych tej nacji są pielgrzymki. Główny cel to Sanktuarium Matki Bożej z Guadalupe. Wchodzi ono w skład aglomeracji miasta Meksyk. Ponad dwa miliony pielgrzymów przybywa spoza liczącej 21 milionów mieszkańców aglomeracji miejskiej. Z całego Meksyku i z sąsiadujących z nim krajów dociera różnymi środkami lokomocji – często pieszo lub na rowerach. Maryję z Guadalupe czci się jako patronkę Meksyku i całej Ameryki

Łacińskiej. Wierni wypełnili liczne ulice wokół sanktuarium, modląc się, śpiewając i tańcząc.¹⁴

Oczywiście Meksykanie podróżują też w celach turystycznych. Najchętniej odwiedzają następujące regiony:

A) Miasto Meksyk oraz następujące atrakcje:

- Museo Nacional de Antropologia (Narodowe Muzeum Antropologii) – skarbnica niezwykłych meksykańskich znalezisk archeologicznych
- Bosque de Chapultepec (park Chapultepec) – rozległe tereny zielone w środku miasta, z ogrodem zoologicznym i kilkoma ciekawymi muzeami
- Condesa – elegancka dzielnica z licznymi lokalami gastronomicznymi
- Dawne przedmieścia Coyoacan i San Angel – utrzymane w kolonialnym stylu dzielnice, pełne pamiątek po Diego Rivierze i Fridzie Kahlo, gdzie w weekendy odbywają się gwarne targi
- Zocalo – jeden z największych placów na świecie; otaczają go: pałac prezydencki, katedra oraz pozostałości głównej świątyni Azteków
- Murale – wspaniałe malowidła ściennie w Palacio Nacional (pałac Narodowy), Palacio de Bellas Artes (pałac Sztuk Pięknych), Museo Mural Diego Rivera (Muzeum Murali Diego Rivery) i innych miejscach, wykonane przez najlepszych XX-wiecznych artystów meksykańskich
- Rejs gondolą – atrakcyjna i niezapomniana wycieczka dawnymi kanałami w Xochimilco
- Museo Dolores Olmedo Patino – wspaniała kolekcja dzieł Diego Rivierzy
- Ballet Folklórico de Mexico – spektakularne widowisko zespołu w pięknym Palacio de Bellas Artes

B) Okolice miasta Meksyku

- Teotihuacan – największe miasto starożytnego Meksyku, w którym przetrwały dwie olbrzymie piramidy

¹⁴ Źródło: Opracowanie własne na podstawie: John Noble, Wayne Bernhardsen, Tom Brosnahan i inni „MEKSYK” wyd. Pascal, Bielsko-Biała 1999 r, s. 105-107

- Iztaccihuatl – wysoki, pokryty śniegiem wulkan będący prawdziwym wyzwaniem dla amatorów górskich wspinaczek
- Cacaxtla – budowle z barwnymi freskami przedstawiającymi walczących wojowników
- Puebla – uroczne kolonialne miasto, gdzie na każdym kroku widać ślady hiszpańskiej przeszłości
- Taxco – zabytkowe, kolonialne miasto, meksykańska stolica srebra

C) Baja California

- Tijuana – najpopularniejsze wśród turystów miasto przygraniczne, słynące w przeszłości jako siedlisko hazardu i rozpusty, a dziś jest to rozrastający się ośrodek akademicki o bogatym życiu kulturalnym i gospodarczym
- Reserva de la Biosfera El Vizcaino – rezerwat biosfery, chroniący główne miejsca lęgowe wieloryba szarego w Laguna Ojo de Liebre i w Laguna San Ignacio
- Loreto – pierwsza stolica Kaliforni Dolnej; na uwagę zasługują dwie odnowione misje – w samym Loreto oraz w San Francisco Javier; panują tu znakomite warunki do aktywnego wypoczynku: można się wybrać kajakiem na wody Zatoki Kalifornijskiej lub rowerem górskim w Sierra de la Giganta
- La Paz – stolica regionu na południu Półwyspu Kalifornijskiego słynie z pięknych plaż, wysadzanych palamami nadmorskich bulwarów o nazwie malecon, stylowych budynków z epoki kolonialnej oraz malowniczych zachodów słońca nad zatoką
- Los Cabos – zaciszne i spokojne miejsca w rodzaju San Jose del Cabo oraz cuda natury, takie jak Sierra de la Laguna, w powszechnej opinii najatrakcyjniejszy rejon Półwyspu Kalifornijskiego dla miłośników pieszych wędrówek
- Cabo San Lucas – stolica rozrywki ze wspaniałymi plażami i klubami nocnymi
- Sierra de San Francisco – jaskinie z olbrzymimi malowidłami naskalnymi Indian Cochimi

D) Północno-zachodni Meksyk

- Okolice San Carlos – raj dla miłośników nurkowania i pływania z maską
- Centrum Ekologiczne w Hermosillo – fauna i flora pustyni Sonora oraz mnóstwo odmian kaktusów

- Alamos – spokojne miasto u podnóża Sierra Madre, z pięknie odnowionymi zabytkami hiszpańskiej architektury kolonialnej, brukowanymi uliczkami i meksykańską “skaczącą fasolą”
- Barranca del Cobre (Wąwóz Miedzi) – ponad 20 przepięknych wąwozów porośniętych sosnowymi lasami
- Ferrocarril Chihuahua al Pacifico (Kolej Wąwozu Miedzi) – podróż jedną z najbardziej malowniczych linii kolejowych na świecie (głębokie kaniony, zawrotne wysokości)
- Batopilas – górnicze miasteczko z tajemniczą katedrą w sercu krainy kanionów

E)Północny Meksyk

- Paquime – odrestaurowane ruiny budowli z cegły suszonej na słońcu; niegdyś ważna osada indiańska na szlaku handlowym
- Hidalgo del Parral – pobyt w przyjemnym hotelu Acosta
- Muzeum Rewolucji Meksykańskiej w Chihuahua – dawna kwatera Pancha Villi, gratka dla miłośników historii
- Durango – pełna życia Plaza de Armas i plenery wielu klasycznych westernów
- Okolice Madery – zalesiony region z siedliskami pradawnych Indian, wykutymi w ścianach skalnych

F)Północno-wschodni Meksyk

- Monterrey – tętniąca życiem stolica stanu z perłami nowoczesnej architektury meksykańskiej i najbardziej rozbawione miasto w północno-wschodnim Meksyku
- La Pesca – ładna wioska rybacka; świetne miejsce na posiłek z ryb słodkowodnych i kąpiel w ciepłych wodach Zatoki Meksykańskiej
- Gomez Farias – osada, z której wybiega kilka ścieżek do górskiego lasu deszczowego
- Potrero Chico – raj dla miłośników wspinaczki
- Area de Proteccion de la Flora y Fauna Cuatro Cienegas – odizolowany rezerwat na pustyni Chihuahua z tysiącami krystalicznie czystych zbiorników wodnych, wspaniałymi wydymami i wieloma endemicznymi gatunkami roślin i zwierząt
- Saltillo – leżąca wysoko w górach stolica stanu Coahuila z przyjemnym klimatem oraz pięknymi budynkami kolonialnymi

G)Zachodnie wybrzeże, część środkowa

- Sayulita – miejsce dla miłośników surfingu i smakoszy rybnych tacos
- Costalegre - “meksykańska riwiera”
- Puerto Vallarta – zakupy, taniec, biesiady i nurkowanie
- Zihuatanejo – raj dla wędkarzy
- Troncones – błogie lenistwo i aktywny wypoczynek

H) Wyżyna Meksykańska, część środkowo-zachodnia

- Guadalajara – miasto charreadas i tequili; to tutaj narodziła się muzyka mariachi
- Morelia – wspaniała architektura w stylu kolonialnym, smaczne jedzenie, kursy języka hiszpańskiego oraz pełna życia społeczność studencka
- Santuario Mariposa Monarca (rezerwat motyli) – każdego roku przylatują na zimę miliony motyli z gatunku monarchów wędrownych
- Patzcuaro - śliczne górskie miastow regionie zamieszkałym przez Indian Purepechas
- Wulkany – niezapomniane wędrówki wokół Fuego de Colima (Ognistego) i Nevado de Colima (Śnieżnego), a także spotkanie z młodziutkim Paricutinem, który wyrósł nagle na polu kukurydzy

I) Północna część Wyżyny Meksykańskiej

- Zacatecas – pustynne miasto powstałe dzięki złożom srebra, z ogromną katedrą, świetnymi muzeami i dykoteką w szybie kopalnianym
- Real de Catorce – miasto widmo w magicznym półpustynnym krajobrazie, szczególnie atrakcyjne dla filmowców
- Guanajuato – ośrodek wydobywania srebra; wspaniałe rezydencje, kolorowe domy, kręte brukowane aleje, słynny festiwal i atmosfera miasta akademickiego
- San Miguel de Allende – piękne kolonialne miasto z głośnymi fiestami, mnóstwem sklepów i dobrych restauracji
- Droga nr 120 biegnąca przez Sierra Gorda – odległy region pełen atrakcji archeologicznych

J) Środkowe wybrzeże Zatoki Meksykańskiej

- Las Pozas w Xilitli – sprawiające wrażenie nierzeczywistych, budynki i rzeźby wśród kąpielisk i wodospadów
- Tajemnicze pozostałości miasta El Tajín – zrekonstruowane ruiny w sercu dżungli

- Voladores – niezwykle, starożytny obrzęd Totonaków, podczas którego odziani w barwne stroje mężczyźni przywiązani linami skaczą z wysokiego na 30 m słupa
- Muzeum Archeologiczne w Jalapie – wspaniała placówka z siedmioma ogromnymi olmeckimi głowami i ciekawymi eksponatami
- Catemaco – słynne miasto czarowników nad laguną
- Pico de Orizaba – najwyższy szczyt Meksyku to wyzwanie dla wspinaczy

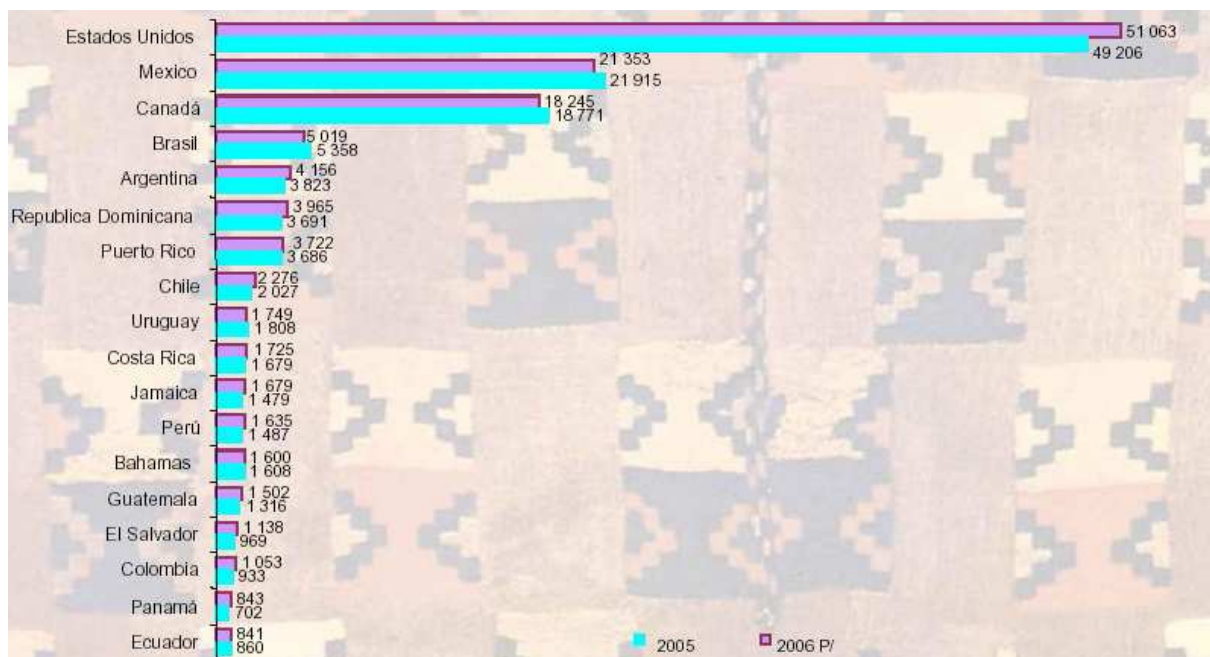
K) Tabasco i Chiapas

- Palenque – ukryte w tropikalnej puszczy miasto, najbardziej frapujący ośrodek kultury Majów
- San Cristobal de Las Casas – spokojne kolonialne miasto
- Yaxchilan – starożytne miasto Majów zanurzone w Selva Lacandona
- Puerto Arista – zachwycający zachód słońca na plaży
- Laguna Miramar – spokojne i romantyczne, największe jezioro w Selva Lacandona

L) Półwysep Jukatan

- Cozumel – koralowa wyspa, raj dla miłośników nurkowania
- Nohoch Mul – piramida w Coba, najwyższa budowla Majów na półwyspie
- Reserva de la Biosfera Calakmul – największy rezerwat przyrody w Meksyku
- Merida – piękne kolonialne miasto
- Tulum – cudowne piaszczyste plaże, doskonałe na odpężający wypoczynek
- Chichen Itza – centrum obrzędowe Majów i Tolteków o niezwykle pięknej architekturze
- Cenotes – wapienne zagłębienia z niesamowitymi formacjami skalnymi wypełnione wodą
- miasto Campeche – mury, bastiony, forty i domy w stylu kolonialnym oraz małe muzeum pełne archeologicznych skarbów

2. Turystyka zagraniczna

Wyk.5 Państwa, których mieszkańcy generują największy ruch w regionie Amerykańskim (rok 2005 i 2006)

źródło: Ministerio de Comercio Exterior y Turismo

Jeśli chodzi o podróże Meksykanów po terytorium Ameryki Północnej i Południowej to znajdują się w ścisłej czołówce. W roku 2005 podróżowało po Amerykach 21353 tys obywateli Meksyku a w 2006 21915 tys. Więcej od nich podróżują jedynie mieszkańcy USA.

Tab.7 Wydatki na wyjazdy zagraniczne (w mld USD) według krajów pochodzenia turystów

	1995	2000	2003	2004	2005	waluta*	06/05 (%)
Niemcy	60,2	53,0	64,7	71,0	72,7		3,5
USA	44,9	64,7	57,4	65,8	69,2		5,5
W. Brytania	24,9	38,4	47,9	56,5	59,6		3,5
Japonia	36,8	31,9	28,8	38,2	37,5		4,0
Francja	16,4	17,8	23,4	28,6	31,2		3,4
Włochy	14,8	15,7	20,6	20,5	22,4		0,7
Chiny	3,7	13,1	15,2	19,1	21,8	\$	16,1
Kanada	10,3	12,4	13,4	15,9	18,4		5,3
Rosja	11,6	8,8	12,9	15,7	17,8	\$	4,7
Holandia	11,7	12,2	15,3	16,4	16,2		1,9
Korea Płd	6,3	7,1	10,1	12,4	15,3	\$	18,7
Hiszpania	4,5	6,0	9,1	12,2	15,1		10,2
Belgia	8,1	9,4	12,2	14,0	14,9		14,7
Hong Kong	10,5	12,5	11,4	13,3	13,3		4,2
Australia	5,2	6,4	7,2	10,2	11,3		7,2
Austria	10,4	8,5	11,8	11,9	11,1		bd
Norwegia	4,2	4,6	6,7	8,8	10,8		11,9
Szwecja	5,4	8,0	8,2	10,2	10,8		4,9
Singapur	4,7	4,5	8,0	9,6	9,9		-0,4
Szwajcaria	7,4	6,3	7,5	8,8	9,3		9,6
Tajwan	7,1	8,1	6,5	8,2	8,7	\$	-0,4
Meksyk	3,2	5,5	6,3	7,0	7,6	\$	6,6

Źródło Światowa Organizacja Turystyki (UNWTO)

RODZIAŁ IV

1. Wyjazdy Polaków do Meksyku

Jeśli chodzi o zainteresowanie Polaków krajami egzotycznymi to ich popularność zdecydowanie rośnie. Szczególnie dużym zainteresowaniem cieszy się Meksyk, wyprzedził on Kubę i Dominikanę. W sezonie zimowym (2007 r) zanotowano siedem razy większą sprzedaż wycieczek do Meksyku zarówno pod względem przychodów, jak i liczby klientów niż w ubiegłych latach. Katalogowe ceny pobytów w średniej klasy hotelach rozpoczynają się już od ok. 3 tys. zł. Jeszcze kilka lat temu trzeba było zapłacić za sam bilet lotniczy. Niestety niewiele bo około 5 % Polskich rodzin może pozwolić sobie na tego rodzaju ekskluzywne wyjazdy.

Obecnie turyści zamożni najczęściej pytają w biurach podróży o Kubę, Peru, Boliwię, Wenezuelę i Meksyk. Jesienią i zimą Polacy wyjeżdżają na urlop dalej niż do krajów basenu Morza Śródziemnego. Upodobali sobie najbardziej właśnie Amerykę . Jednym z biur zawierających oferty wyjazdów do państw zaliczanych do egzotycznych: Meksyku, Kuby, Dominikany i Wenezueli jest Neckermann . Oferują przeloty liniami Lufthansa i Condor. Neckermann oferuje wyjazdy dla turystów którzy wolą wyjeżdżać częściej, ale na krócej. Ma więc w ofercie wyjazdy na 7 dni. W innych biurach można kupić wycieczki na co najmniej dwa tygodnie. Sigma Travel oferuje wyjazdy na 14 do 19 dni. Jednak tam wybór kierunków i tras jest dużo większy: Meksyk z Kubą, Meksyk z Gwatemalą, Peru z Boliwią, Wenezuela, Kenia, RPA, południowe Chiny, Indie z Nepalem, Tajlandia, Malezja i Singapur. Jeśli chodzi o Triadę to w roku 2007 do jesienno-zimowego katalogu biuro wprowadziło Meksyk.

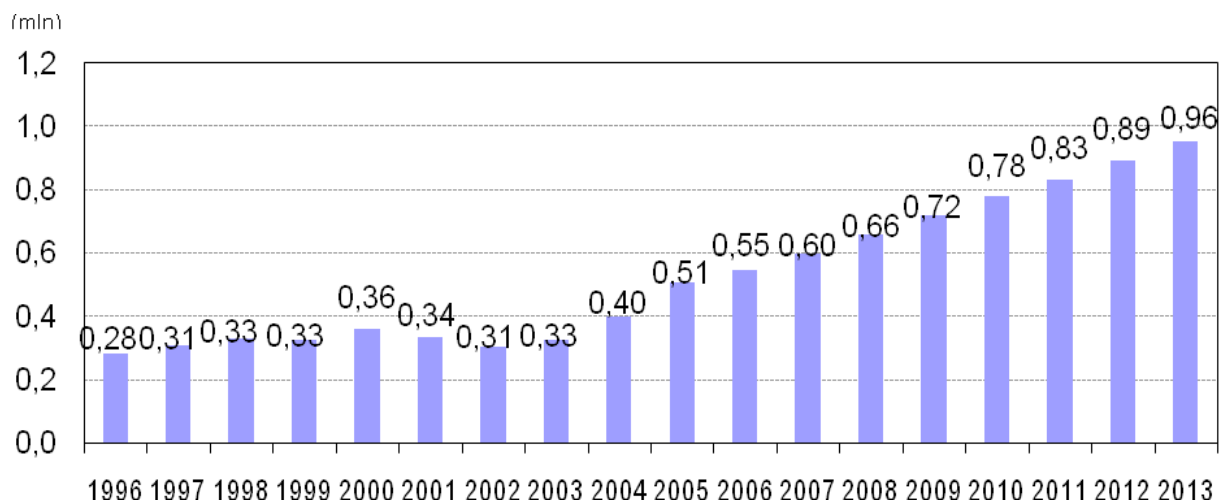
Tab 8. Średnia długość pobytu Polaków w Meksyku

Rok	Pobyt
1998	13.0
1999	14.0
2000	12.1
2001	12.2
2002	14.0

Źródło: Opracowanie własne .

Z powyższej tabeli wynika, że Polacy spędzają w Meksyku około 2 tygodni. Jest to zresztą okres czasu jaki najczęściej oferują biura turystyczne

2. Przyjazdy obywateli Meksyku do Polski

Wyk 6 Przyjazdy turystów z krajów zamorskich (Ameryka Północna, Południowa, Australia) do Polski w latach 1996-2006 i prognoza na lata 2007-2013.

Źródło: oszacowania i prognozy Instytutu Turystyki

Polskę odwiedza stosunkowo niewiele turystów z krajów zamorskich.

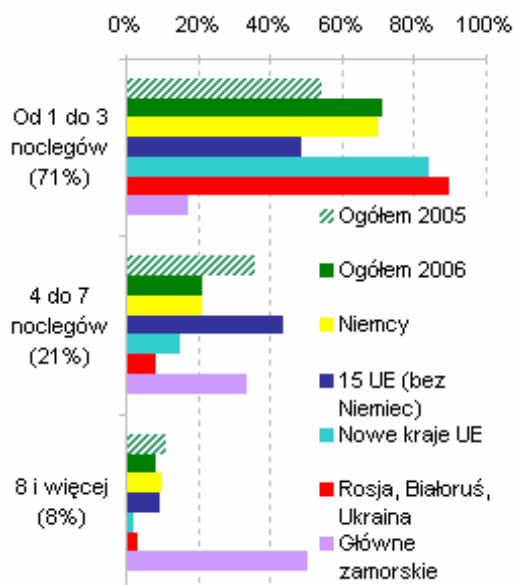
Według powyższego wykresu widzimy jednak, że tendencja ta jest wzrostowa.

Tab 9. Przyjazdy do Polski w tys. (2007r)

kraj	I 2007	II 2007	III 2007	IV 2007	V 2007	VI 2007	VII 2007	VIII 2007	IX 2007	X 2007	XI 2007	XII 2007	razem 2007
Meksyk	0.6	0.5	0.7	1.2	1.0	1.2	2.3	1.2	1.1	0.0	0.0	0.0	9.8
India	0.7	0.8	0.9	0.9	1.3	1.3	1.1	1.0	1.5	0.0	0.0	0.0	9.6

Źródło: Światowa Organizacja Turystyki (UNWTO)

Przyjazdy Meksykanów do Polski plasują się na bardzo dalekich pozycjach, których nie odnotowuje się na wszelkiego rodzaju wykresach oraz statystykach. Polska straż graniczna informuje jedynie, iż w roku 2007 polską granicę przekroczyło około 9,8 tysiąca obywateli Meksyku. co daje praktycznie zerowy % na tle turystów odwiedzających Polskę.

Wyk 7. Liczba noclegów turystów odwiedzających Polskę

Źródło: badania Instytutu Turystyki w 2005 r.

Mieszkańcy Meksyku, należący do grupy krajów zamorskich pozostają w Polsce głównie na 8 dni i więcej (aż 50% z nich). Tylko 30% zostaje na czas od 4-7 dni, a zaledwie 17 % na okres krótszy niż 3 dniowy.

Tab 10. Główne motywy przyjazdów do Polski turystów z krajów zamorskich

Motyw/wiek	do 34 lat	35-54 lat	55 lat i więcej
Turystyka	26	97	1
Odwiedziny	34	249	6
Służbowe	10	74	0

Źródło: szacunki Instytutu Turystyki

Turyści z krajów zamorskich (w tym także Meksykanie) odwiedzają Polskę w różnych celach, w zależności od wieku. Najwięcej osób przyjeżdża jednak do Polski w celu odwiedzin. Na kolejnym miejscu plasuje się turystyka.

1.Podsumowanie:

Meksyk jest krajem, który zachwyci zarówno miłośników relaksującego urlopu nad morzem, jak i osoby zainteresowane kulturą i historią. Klimat, który sprzyja całorocznej eksploracji Meksyku przyczynił się do tego, że Meksyk od lat wiodzie prym wśród najchętniej odwiedzanych miejsc na świecie. Co za tym idzie, również dochody z tej gałęzi turystyki są olbrzymi i kształtują się na poziomie około 12 miliardów (2007). Meksyk jednak na tym nie poprzestaje. Na początku 2008 roku rząd przedstawił projekt Finansjaria 2008, który przewiduje znaczny rozwój sektora turystycznego. Rozwój turystyki miałby pociągnąć za sobą wzrost socjalny i ekonomiczny Meksyku. Według koncepcji dotacje dla sektora turystycznego mają wzrosnąć o 55,6%. Dodatkowe środki finansowe mają być przeznaczone na przywrócenie Narodowego Funduszu dla Promocji Turystyki . Instytucja ta byłaby odpowiedzialna za tworzenie i finalizowanie projektów turystycznych na poziomie narodowym. Pieniądze te pomogą także w urozmaiceniu i promocji oferty turystycznej, poprzez powstanie nowych pośredników turystycznych.

Niestety epidemia świńskiej grypy, która wybuchła w Meksyku ostatnimi czasy może poważnie zagrozić gospodarce Meksyku. Rząd zamierza wesprzeć kwotą 1,3 mld dolarów przemysł turystyczny, który najbardziej ucierpiał wskutek epidemii. Aby zachęcić turystów do przyjazdów mimo szerzącej się choroby grypy przewidziano różnego rodzaju obniżki. Objęte będą nimi m.in. linie lotnicze i turystyczne statki pasażerskie. Grypa spowodowała, że meksykańskie hotele mają o wiele mniej gości, odwołano też wiele rejsów samolotowych. Czas pokaże w jaki sposób Meksyk wybrnie z tej trudnej sytuacji i czy uda mu się zniwelować skutki epidemii w jak najszybszym czasie.

BIBLIOGRAFIA:

- *Podróże marzeń, Meksyk*, Biblioteka Gazety Wyborczej, Warszawa
- *Praca zbiorowa, MEKSYK*, wyd. Baedeker , Warszawa 2008
- John Noble ,Wayne Bernhardson, Tom Brosnahan i inni „*MEKSYK*” wyd. Pascal , Bielsko- Biała
- Dr Heinz Vestner, *Meksyk*, wyd. GeoCenter International, Warszawa,

- *Popularna Encyklopedia Powszechna. Kontynenty i Państwa - Afryka*. Grupa Wydawnicza Bertelsmann. Warszawa 2000
- Marcin Rościszewski, *Geografia Świata*, Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1992
- *Światowa Organizacja Turystyki (UNWTO): UNWTO World Tourism Barometer Vol 6, No. 2, June 2008*
- *Podręczny atlas świata, Świat książki*, Warszawa, 2001
- Ministerio de Comercio Exterior y Turismo
- <http://turystyka.cc/dr5>
- Źródło: <http://pl.wikipedia.org/>
- <http://encyklopedia.pwn.pl/>
- <http://przewodnik.onet.pl>
- <http://www.odyssei.com/pl/weather/meksyk.php>
- http://74.125.77.132/search?q=cache:yGGEcwWUMJ:www.ppwsz.edu.pl/_files/01_geografia_turystyczna.pdf+Mi%C4%99dzynarodowe+przyjazdy+turyst%C3%B3w&cd=8&hl=pl&ct=cynk
- http://portalwiedzy.onet.pl/45986,,,ameryka_polnocna,haslo.html
- <http://datatur.sectur.gob.mx/prov/TurMex2001.pdf>
- <http://dhttp://www.unwto.org/index.php>
- atatur.sectur.gob.mx/pubbyrep/cargas_manuales/DE/TurIn05.pdf

SPIS MAP

- Mapa 1. Meksyk- mapa kraju
- Mapa 2: Podział na sfery klimatyczne świata
- Mapa 3. Rozmieszczenie ludności na świecie
- Mapa 4. Głównie ośrodki turystyczne

- Mapa 5. Liczba przyjazdów turystycznych
- Mapa 6. Wpływy z turystyki zagranicznej

SPIS WYKRESÓW

- Wyk1 Kierunki przyjazdów turystów do Meksyku
- Wyk.2 Kraje, których mieszkańcy najliczniej odwiedzają Meksyk. % (2004 r)
- Wyk 3. Główne motywy przyjazdów do Meksyku wśród turystów zagranicznych
- Wyk 4 Długość pobytu turystów w Meksyku
- Wyk.5 Państwa, których mieszkańcy generują największy ruch w regionie Amerykańskim (rok 2005 i 2006)
- Wyk 6 Przyjazdy turystów z krajów zamorskich (Ameryka Północna, Południowa, Australia) do Polski w latach 1996-2006 i prognoza na lata 2007-2013.
- Wyk 7. Liczba noclegów turystów odwiedzających Polskę

SPIS TABEL:

Tab 1 Podział administracyjny Meksyku

Tab 2 Klimat w Meksyku

Tab 3. Ludność Meksyku

Tab 4. Kraje świata przyjmujące najwięcej turystów zagranicznych (liczba przyjazdów w mln

Tab 5. Główne destynacje turystyczne w Ameryce i dochody z turystyki poszczególnych państw

Tabela 6. Kraje świata o największych wpływach z turystyki zagranicznej

Tab.7 Wydatki na wyjazdy zagraniczne (w mld USD) według krajów pochodzenia turystów

Tab 8. Średnia długość pobytu Polaków w Meksyku

Tab 9. Przyjazdy do Polski w tys. (2007r)

Tab 10. Główne motywy przyjazdów do Polski turystów z krajów zamorskich

SPIS RYSUNKÓW

- Rys 1 Położenie Meksyku
- Rys 2 Międzynarodowe przyjazdy turystów wg regionów UNWTO w 2005 r

